

Усім — про все

СВІТ

<http://svit11.wordpress.com>

НАЙЦІКАВІША
ГАЗЕТА
ДЛЯ КОЖНОГО
З ВАС
Чернігівщина.
Україна. Світ

-інфо

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ГАЗЕТА

Виходить з лютого 2012 року

№260 1 лютого 2024 року

Ціна 10 гривень

Україна: підтримка планети

Газета продовжує хроніку війни, що її друкує вже майже два роки.

17 січня

У 2023 році ворог зібрав та вивіз з тимчасово окупованих територій 4,8 млн тонн зерна. Про це повідомляє Центр національного спротиву. На окупованих територіях діє схема, коли всі аграрії мають здавати зерно окупантам за фіксованою ціною в рази нижче ринкової, а вже потім гауляйтери перепродають зерно й забирають різницю. Ця різниця і є платою Кремля за «вірність».

Головне управління розвідки Міністерства оборони України інформує, «що рух опору на території держави-агресора набирає обертів. Невідомі противники путінського режиму вкотре спалили декілька релейних шаф на залізниці та інших об'єктах, які використовуються для логістики окупаційних терористичних військ». Події відбулись у районах міст Саратов, Ярославль та Дзержинск, Нижегородська область.

Кілька тисяч людей вийшли на акцію протесту в російському Башкортостані через засудження активіста до позбавлення волі – декого побив ОМОН, застосувався сльозогінний газ та світлошумові гранати. 17 січня активіста Фаїля Алсинова засудили до чотирьох років позбавлення волі у справі про «розпалювання міжнародної ворожнечі». Протести почалися ще під час розгляду справи. Зокрема, 15 січня до будівлі суду прийшло близько тисячі людей. 17 січня, коли вирок оголосили, кількість протестувальників збільшилась до приблизно трьох тисяч осіб.

Росія звезла до окупованого Маріуполя щонайменше 50 тисяч заробітчан із депресивних регіонів Російської Федерації та країн Центральної Азії. Наразі у тимчасово окупованому місті мешкає принаймні вдвічі менше людей, аніж до повномасштабного вторгнення, тому окупаційна влада хоче залучити заробітчан із депресивних регіонів Росії та країн Центральної Азії для пришвидшення темпів асиміляції українського населення. Також активно звозиться криміналітет, як з Росії, так і з країн Центральної Азії, і тут вже фіксують утворення етнічних кримінальних угруповань з числа мігрантів.

Уряд Німеччини оновив перелік військової допомоги, яку надає Україні, в цілому в 2024 році допомога нашої державі складе понад 7 млрд євро. В новому пакеті допомоги від Німеччини Україна отримає: боеприпаси до танків Leopard 1; 25 розвідувальних безпілотників RQ-35 Heidrun; 8 бронетранспортерів; матеріали для розмінування; 50 терміналів зв'язку SatCom; 5 автомобілів для прикордонної служби; 1840 бойових шоломів; 500 світлодіодних ламп; 3 одиниці автотранспорту (вантажівки, мікроавтобуси, позашляховики); 16 вантажівок Zetro.

Темпи експорту зерна Чорним морем відновлено майже до довоєнних. Про це повідомив президент Української аграрної конфедерації Леонід Козаченко. До повномасштабної війни основним маршрутом поставок зерна на експорт були термінали Чорного моря.

У середньому щомісяця ми експортували 7,5 – 8 млн тонн зерна. Зараз ми перейшли цей рубіж... Хоча зараз не пра-

цюють миколаївські та херсонські термінали, їхнє відновлення ще попереду». Україна для захисту морського експортного коридору встановила «на чорноморських берегах нове озброєння, яке вражає ворожі цілі, що шкودять перевезенню зерна». Козаченко також високо оцінив підтримку Великої Британії, яка заявила про готовність використовувати військові літаки для супроводу кораблів, власниками яких є британські компанії.

18 січня

Дрон українського виробництва, який вразив нафтобазу в Санкт-Петербурзі, перш ніж досягти цілі пролетів 1250 кілометрів. Це була спецоперація Головного управління розвідки. Міністр стратегічних галузей промисловості Олександр Камишін на панелі в Українському домі в Давосі заявив: «Ми здатні виробляти все: від маленьких FPV-дронів за 350 доларів до того, що сьогодні вночі долетіло до Санкт-Петербургу. Ця штука пролетіла 1250 км сьогодні вночі та влучила в ціль. Зараз ми можемо робити їх більше».

19 січня

В ніч на 19 січня Головне управління розвідки Міноборони України влаштувало чергову спецоперацію на території Росії за допомогою українських безпілотників. Дрони атакували Тамбовський пороховий завод та нафтобазу в Клинцях Брянської області. У Клинцях спалахнула масштабна пожежа на нафтобазі.

21 січня

В ніч на 21 січня українські спецслужби продовжили спецоперації на території Російської Федерації. Дрони ГУР атакували російські військові об'єкти в Смоленську, Тулі, Орлі. У Тулі після атаки безпілотників був приліт по оборонному підприємству «Щегловський вал», на ньому виробляють, зокрема, ЗПРК «Панцир-С». Нічна атака на морський термінал в російському Усть-Лузі Ленінградської області – спецоперація Служби безпеки України. Внаслідок ураження безпілотниками там почалася масштабна пожежа. На терміналі переробляють паливо, яке, зокрема, постачається і для військ РФ.

Президент Литви Гітанас Науседа у Вільнюсі зустрівся зі своїм польським колегою Анджеєм Дудою. Президенти обговорили питання співпраці Литви та Польщі, а також регіональної безпеки та підтримки України. Науседа наголосив, що єдність Литви та Польщі в питанні підтримки України є надзвичайно важливою, і висловив сподівання, що найближчим часом вдасться організувати зустріч представників країн Люблінського трикутника разом із президентом Володимиром Зеленським.

23 січня

Унаслідок російського удару по Києву вранці 23 січня в кількох районах міста є пошкодження будинків, у Святошинському районі горять автомобілі, постраждало понад 20 людей, одна людина загинула. Окупанти били по Києву ракетами різних типів. Близько 4:00 і 7:20 ранку РФ завдала ударів по Харкову ракетами Х-22, зруйнували ряд будинків, санаторну школу для хворих дітей, одна з ракет поцілила в газопровід. Російська

армія втретє за день завдала удару по Харкову. Знову удар по житловій забудові. Жодного військового об'єкту там немає. Виключно житлові будинки, або цивільна інфраструктура, на кшталт магазинів, лікарень, аптек тощо. Кількість загиблих у Харкові зросла до 10.

На 18-му засіданні Контактної групи з питань оборони України (формат «Рамштайн») союзники Києва заповіли в подальшій військовій підтримці, включно з далекобійною зброєю. Україна отримує від партнерів озброєння, потрібне для ефективного ураження ворога як на лінії зіткнення, так і в тилу.

24 січня

Російські окупанти зруйнували в Україні понад 200 шкіл, ще 1600 – пошкодили. Таким чином постраждала кожна 7-ма школа, повідомили у Міносвіти. На сьогодні близько 900 тисяч дітей в Україні навчаються дистанційно, оскільки не можуть відвідувати школи.

Нафтопереробний завод «Роснефті» у місті Туапсе Краснодарського краю Росії, на якому у ніч на 25 січня виникла пожежа, був атакований безпілотниками Служби безпеки. Атака безпілотників СБУ спричинила на заводі масштабну пожежу. СБУ б'є вглиб РФ і продовжує атаки на об'єкти, які не тільки мають важливе значення для економіки Росії, але й забезпечують паливом ворожі війська.

26 січня

Голова МЗС Данії Ларс Люкке Расмуссен анонсував початок двосторонніх переговорів між Україною й Данією про гарантії безпеки Україні. Про це він заявив під час візиту до Миколаєва. Расмуссен підкреслив, що Данія відчуває відповідальність «допомогти Україні повністю відновити територіальну цілісність, дати відсіч російським військам, що вторглись на її територію, і стати повноправним членом ЄС».

29 січня

В Україні майже мільйонна армія, а в Авдіївці паркани з трупів росіян – Зеленський. Про це президент заявив в інтерв'ю німецькому телеканалу ARD. «У нас 880 тисяч (бійців), у нас мільйонна армія, а при цьому у нас 30 мільйонів громадян працюють, а може й більше – сказати точно не можу, тому що ми не знаємо: 6,5 чи 7,5 мільйонів людей виїхали від початку». Президент України також погодився, що Росія не рахує свої втрати. «Ім все одно: 1, 2, 3 мільйони – скільки загине. І зараз у нас є, наприклад, Авдіївка. Ви просто навіть не уявляєте: це паркани з їхніх людей, просто лежать люди на полі бою один на одному – це вже паркани трупів, вони їх навіть не забирають».

Президент Володимир Зеленський у річницю бою під Крутами вшанував пам'ять українських героїв на Аскольдовій могилі в Києві. Пряма мова: «Усі наші герої, усі, хто віддав життя за українську незалежність, свободу й майбутнє, – назавжди в історії нашого народу». Україна щороку 29 січня вшанує пам'ять Героїв битви під Крутами – українських студентів, які намагались зупинити більшовицький наступ на Київ у 1918 році, потрапили в полон і були розстріляні більшовиками.

Триває передплата на нашу газету на 2024 рік

Усі поштові відділення й листиноші області ведуть передплату на «Світ-інфо» на будь-який термін і на будь-яку адресу в області.

Передплатний індекс «Світ-інфо» —

86514

Основні теми газети:

- Події в області, Україні і світі.
- Політика, соціальні проблеми, екологія.
- Публікації раніше невідомої нам історії України, СРСР.
- Проза і поезія відомих письменників світу.
- Культура, мистецтво, спорт.
- Корисні поради.
- У світі цікавого.

«Світ-інфо» — газета для кожного з вас!

Передплатна ціна —
20 гривень на місяць.

Долучайте нових читачів

Прочитавши нашу газету, покажіть її друзям, знайомим, колегам, запропонуйте також передплатити.

Україна – Польща: європейський шлях

Новий прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск 22 січня прибув до Києва з першим візитом на цій посаді. Туск під час візиту заявив, що Польща приєдналася до декларації країн «Групи семи» про «гарантії безпеки для України».

Володимир Зеленський назвав переговори з Туском «дуже ефективними». За його словами, йшлося також про фінансову підтримку Польщі для закупівлі зброї для України та спільне виробництво зброї.

Зеленський за підсумками зустрічі з прем'єром Польщі Дональдом Туском заявив, що Польща передасть Києву новий пакет озброєнь. «Звичайно, детально говорили про політичну взаємодію. Про те, що усі проблеми між Україною і Польщею можемо вирішити між нами на рівні наших держав».

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль запропонував Польщі побудувати на умовах концесії автобан, який сполучатиме Краковець та Рівне. Про це він заявив під час спільного брифінгу з Дональдом Туском.

Мова йде про участь польської сторони у будівництві автобану Краковець – Львів – Броди – Рівне, який має стати продовженням найдовшої польської автомагістралі А4.

Дана автомагістраль, своєю чергою, є продовженням і частиною пан'європейського коридору Е40. Крім того, українська сторона пропонує Польщі додатково побудувати ще 4 пункти пропуску на кордоні, що дозволить збільшити їхню кількість до 18-ти.

На кордоні України з Польщею рух через пункти пропуску розблоковано на всіх напрямках. Спершу був розблокований пункт пропуску «Шегині», в середині січня також розблоковано інші три напрямки: Рава-Руська, Краківець, Ягодин.

Україна: підтримка планети

1 Рада Європейського Союзу продовжила на наступні пів року всі економічні санкції проти Росії, запроваджені за агресію проти України. Санкції продовжили до 31 липня 2024 року. Йдеться про всі економічні санкції, запроваджені ЄС проти Росії, починаючи з перших обмежень у липні 2014 року. У комюніке наголосили, що ЄС вважає за потрібне зберігати усі санкції доти, доки Росія продовжує застосовувати силу і порушувати міжнародне право.

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба та керівник Офісу президента Андрій Єрмак провели в Ужгороді зустріч з главою МЗС Угорщини Петером Сійярто. Андрій Єрмак після переговорів в Ужгороді заявив: «Сьогодні обидві сторони абсолютно чітко сказали, що є зацікавленість у проведенні зустрічі на рівні прем'єр-міністра Угорщини і президента України. Безумовно, ми всі зацікавлені, щоб зустріч була успішною і відкрила нову сторінку у наших відносинах». Конкретні дати не обговорювалися, але обидві сторони висловили зацікавленість, щоб зустріч відбулася якомога швидше.

Україна і Канада провели черговий раунд переговорів щодо майбутньої двосторонньої угоди про «гарантії безпеки» – у продовження спільної декларації про підтримку України, ухвалені країнами Групи семи на полях саміту НАТО у Вільнюсі. З українського боку у них брав участь заступник міністра закордонних справ України Микола Тоцький. Учасники переговорів продовжили безпосереднє опрацювання окремих положень проекту майбутнього документа. Канада вже передала проект угоди на узгодження українській стороні. Переговори можуть завершитися через кілька тижнів.

Представники України та Німеччини провели дводенний раунд переговорів щодо безпекових зобов'язань відповідно до декларації «Групи семи». Представники обговорили формулювання ключових положень угоди, домовилися про графік подальшої комунікації між переговорними групами.

Зеленський: Випереджати ворога у якості роботи з дронами – одне з головних завдань року. Президент повідомив, що на селекторі обговорили ситуацію з дронами в Україні. «Окрема розмова – щодо дронів: питання виробництва, питання постачання, забезпеченості підрозділів. Зрозуміло, що це одне з головних завдань року – випереджати ворога у якості роботи з дронами. Що успішніші українські дрони, від FPV до стратегічних, то більше життів наших воїнів ми збережемо».

У Євросоюзі зробили ще один крок до використання заморожених активів РФ на користь України. Постійні представники країн ЄС на зустрічі 29 січня погодили створення окремого рахунку, на який будуть перераховуватись відсотки від оподаткованих прибутків заморожених російських активів.

30 січня

Втрати російських агресорів із 24.02.22 по 30.01.24 орієнтовно склали: особового складу – близько 384140 осіб; танків – 6300; бойових броньованих машин – 11725; артилерійських систем – 9144; ракетних систем залпового вогню – 972; засобів ППО – 663, літаків – 332, гелікоптерів – 324; безпілотних літальних апаратів оперативно-тактичного рівня – 7084; крилатих ракет – 1846; кораблів/катерів – 23; підводний човен – 1; автомобільної техніки та автотракторів – 12191; спеціальної техніки – 1448.

Віталій Корж: все – в ім'я України

Віталій Терентійович Корж – відомий український політичний і громадський діяч, наш земляк з Чернігівщини. Народився у селі Дроздівка Куликівського району у простій селянській родині. І хоч уже понад півстоліття мешкає в Києві, ніколи не поривав зв'язків з рідним селом, допомагає землякам, є активним членом Чернігівського земляцтва в Києві. Заслужений економіст України, кандидат економічних наук, Почесний громадянин Києва.

За плечима – наполеглива праця на залізничному транспорті, в економіці, науковому середовищі, бізнесі інтернет-технологій. Віталій Терентійович – депутат Верховної Ради України трьох скликань, бере активну участь у благодійній роботі. Він автор численних публікацій у періодиці, кількох книг публіцистики. А у 2019 році видав книгу «Художньо-документальної прози «Еківоки», за яку удостоєний, зокрема, обласної літературно-мистецької премії імені Михайла Коцюбинського, всеукраїнської премії імені Василя Юхимовича.

Недавно Віталія Терентійовича спіткало невимовне горе: 12 грудня померла його дружина Любов Василівна. Вона була надійною опорою в його житті, з нею прожили в щасливому шлюбі понад пів століття, виростили двох синів, дочекалися внуків

– Віталію Терентійовичу, ми з вами земляки, з Куликівщини, ба-

гато років дружимо, співпрацюємо. Хоч ще раз висловити вам глибоке співчуття в непоправному горі – відходи у вічність вашої дружини Любові Василівни. Та доброю пам'яттю про неї буде подальша робота в ім'я нашої України, якій і вона служила все життя.

– Вже минуло 40 днів після сумних подій, сенс мого існування докорінно змінився, але життя продовжується. Повернувся до виконання обов'язків Голови «Фонду інвестицій в майбутнє».

– Дещо докладніше про це ваше дітище, цей Фонд.

– Майбутнє починається сьогодні. Щоб цю оптимістичну тезу перевести у практичну площину, і було створено Благодійну організацію «Фонд інвестицій у майбутнє». Головною метою Фонду є сприяння розвитку України, через підтримку творчої діяльності представників Креативного класу: вчених, інженерів, професорсько-викладацького складу університетів, письменників, художників, акторів, дизайнерів, архітекторів, провідних діячів культури, редакторів, публіцистів, експертів-аналитиків та інших осіб, котрі формують громадську думку.

По суті, це благодійність нового типу, коли основним капіталом фондаторів і активістів Фонду є не гроші, а прогресивні ідеї, розробки та інші творчі ресурси.

Серед завдань Фонду – здійснення міжнародних, національ-

них, і місцевих програм, реалізація освітніх, наукових і виробничих проектів, зокрема оборонного характеру тощо. Інвестиції у майбутнє та ще й на благодійному рівні – це якісно вища форма участі громадян у розв'язанні проблем суспільства.

– Все більш актуальною стає тема «електронної війни», тобто протистояння сучасних технологій. Що ви скажете про важливість цього, як творець і очільник першої в Україні компанії по впровадженню інтернету «Глобал Юкрейн», яка торік відзначила своє 30-річчя?

– Наша мета – Перемога над ворогом! Впевнений, що високо-технологічні дрони та кваліфіковані пілоти забезпечать перевагу на фронті та наблизять Перемогу.

Проект Фонду «GLOBAL DRON ACADEMY» з квітня 2022 року навчає військових пілотів БПЛА. Вже підготовлено більше 3500 військових пілотів для Сил Оборони України. Попереду відкриття нових навчальних програм, філій в регіонах України, залучення партнерів та однодумців. Буде цікаво. Долучайтесь, друзі!

– Логічним продовженням згаданого «Фонду інвестицій у майбутнє» і є ваша нова ініціатива – Фонд «GLOBAL DRON ACADEMY». Кого прагнете долучити до цієї надзвичайно важливої справи?

– Представників підприєм-

ницьких, меценатських спільнот. Всіх небайдужих, патріотів України. Людей, які, за мудрим висловом Євгена Чикаленка, люблять Україну не просто «до глибини душі, а й до глибини кишені». Тобто не шкодуватимуть коштів на цю справу, нашу Перемогу.

– Ваша патріотична ініціатива вже знайшла широкий суспільний відгук. Є вже бажання освоювати ці технології, навчатися керувати безпілотними літальними апаратами. Ви готові долучити їх до проекту?

– Безумовно. Пропоную заходити в інтернеті на сайт «Фонд «GLOBAL DRON ACADEMY». Там вказано умови прийому на навчання, йде реєстрація охочих, а їх уже не одна тисяча, там багато іншої потрібної інформації.

Наближаймо нашу Перемогу! Слава Україні!

Спілкувався Петро Антоненко

«Інтернаціоналізм» агресії

Пане Президенте Володимире Зеленський! Вкотре вже, й за час Вашої каденції, наша місцева влада 15 лютого буде урочисто відзначати «День вшанування учасників бойових дій на території інших держав», який в народі називають «День окупанта».

Сьогодні, пізнавши на собі, що таке окупація і хто такі окупанти, не погоджуючись з тим, що нашу державу ваші попередники примазали до злочинів радянського режиму, підписалися на відповідальність, ми, свідомі громадяни, протестуємо і закликаємо Вас виконати вимоги Закону «Про декомунізацію» та припинити ці «танці на кістках» наших справжніх героїв, які віддають своє здоров'я та життя не за якийсь там «інтернаціональний долг», а за Україну і народ.

Андрій ВОЄДИЛО
Ріпки, Чернігівщина.

Коментар редактора газети.

Четверте десятиліття нашої незалежної державі, стільки ж, як розвалився тоталітарний комуністичний Радянський Союз. Вже оприлюднено стільки закритої, забороненої самим же тим режимом правди про нього, про злочини тої системи. Один з найбільших – насадження тоталітаризму, комуністичних режимів по всій планеті. Крайнім проявом чого стала пряма військова агресія в десятки країн. І це далеко не лише сумно відома війна СРСР в Афганістані, яка тривала понад 9 років, з грудня 1979 по лютий 1989 року.

Уже сам той факт, що це так зване свято приурочене якраз до 15 лютого, тобто дати завершення виведення радянських військ з Афганістану в 1989 році, говорить про те, що це був тяжкий злочин комуністичної імперії.

Менше всього хочеться звинувачувати в цьому самих солдатів, кинутих як гарматне м'ясо в цю та інші війни. Мало у кого вистачало сил, мужності відмовитися йти загарбувати чужі землі. Адже за це неминучим було покарання ув'язненням.

Але й пишатися цим навряд чи варто, участю в тих несправедливих війнах. А тим паче, і далі відзначати це, як якість «свято». Вже не кажучи, що триває агресія проти України новітніх російських «інтернаціоналістів».

Гончаренко-центр – воїнам

Уже кілька років у Чернігові активно діє просвітницький «Гончаренко-центр-партнер». Він знаходиться в Культурно-мистецькому центрі «Інтермеццо» (вул. Шевченка, 9). Крім суто просвітницьких проєктів, центр веде і волонтерську діяльність, допомагає нашим воїнам та їх родинам.

Юридична допомога

Всеукраїнська мережа Гончаренко-центрів надає безоплатну юридичну допомогу військовим та членам їхніх родин. Щотижня юристи центру проводять понад 1500 онлайн та офлайн консультацій. Фахівці консультують бійців з найактуальніших питань від отримання фінансової допомоги і компенсацій до оскарження незаконних дій командування.

Гаряча лінія з надання безоплатної юридичної допомоги від Гончаренко центрів працює щодня 9 до 18:00 за номером телефону +380672042206. Звернення можна залишити телефоном або через усі доступні месенджери: WhatsApp, Telegram, Viber, Signal.

Також свої звернення можна надсилати на електронну пошту lawyergoncharenkoua@gmail.com.

«Подаруй книгу шпиталю»

У Чернігові проводять збір книг для воїнів, які проходять лікування та реабілітацію в військовому шпиталі міста. Благодійну акцію організують на базі освітньо-культурного та волонтерського Гончаренко центру.

За словами директора простору Олександра Ясенчука, акцію вирішили приурочити до Міжнародного дня дарування книг. «14 лютого – Міжнародний день дарування книг. Цього дня дарують книги друзям, віддають їх бібліотекам, школам, дитячим будинкам, лікарням чи просто залишають твори друку в людних місцях. А ми протягом місяця збиратимемо книжки в Гончаренко центрі, аби передати їх захисникам та захисницям, які проходять лікування та реабілітацію в військовому шпиталі міста Чернігів. Запит від військових на якісні видання авторів українською мовою однозначно великий. Закликаємо всіх чернігівців долучитися до акції та подарувати частинку свого тепла і відчуженості військовим!» – кажуть у просторі.

Простір працює з понеділка по суботу, з 10:00 до 18:00. Докладніше можна дізнатися за номером 0672761715.

Шевченківська премія оголосила список фіналістів

Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка оголосив список творів, які претендують на здобуття відзнаки у 2024 році. У листопаді було відібрано учасників II туру конкурсу. Тепер з їх числа відібрані для заключного туру ці фіналісти.

Твори представлені в 7 номінаціях:

Література:

Лазуткін Дмитро Михайлович. Книга поезій «Закладка».

Павлюк Ігор Зиновійович. Книга поезій «Танець Мамая».

Процюк Степан Васильович. Книги «Руки і сльози. Роман про Івана Франка», «Місяцю, місяцю: роман про Григора Тютюнника».

Чорногуз Ярина Ярославівна. Книга поезій «[dasein: оборона присутності]».

Літературознавство і мистецтвознавство:

Набитович Ігор Йосипович. Книга «Сага мистецької родини: Олександр Фредро, Софія Шептицька, митрополит Андрей Шептицький».

Тарнашинська Людмила Броніславівна. Книга «Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Історико-літературний та поетикальний аспекти».

Публіцистика, журналістика:

Коломієць Іван Анатолійович (Вано Крюгер). Книга есеїв «Розчакнута квітка».

Малолетка Євген Костянтинівич, **Чернов** Мстислав Андрійович, **Степаненко** Василиса Іллівна (журналісти). Серія журналістських матеріалів про облогу Маріуполя (репортажі, фото та відеорепортажі, розслідування та фільм «20 днів у Маріуполі»).

Михед Олександр Павлович. Книга «Позивний для Іюва. Хроніки вторгнення».

Музичне мистецтво:

Джамаладінова Сусана Алімівна (Джамала) (співачка). Альбом «Qirim».

Цепколенко Кармелла Семенівна (композиторка). Твори: Кантата «Читаючи історію», за поезією Оксани Забужко; Кантата «Звідки ти, чорна валко, пташина зграє?», за поезією Сергія Жадана; Дуель дует № 14; Симфонія № 5.

Шимко Олександр Артурович (композитор). «Вирій» сакральна містерія на стародавніх молитовні, біблійні та українські народні тексти.

Візуальні мистецтва:

Гром Олена Миколаївна (фотохудожниця). Цикл фоторобіт «Мистецтво жити у критичній зоні».

Срмоленко Андрій Іванович (художник). Серія художніх робіт «Ukrainian resistance // Український опір».

Животков Олександр Олегович (художник). Виставковий проєкт «Вівтар».

Кіно:

Мула Володимир Романович (режисер). Документальний фільм «ЮКІ».

Сухолиткий-Собчук Дмитро Михайлович (режисер). Повнометражний ігровий фільм «Памфір».

Театр:

Голенко Максим Георгійович (режисер), **Заулична** Олія Ярославівна (сценографія). Вистава «Зерноховище» Рівненського академічного українського музично-драматичного театру.

Уривський Іван Сергійович (режисер-постановник), **Овсійчук** Тетяна Володимирівна і **Богомазов** Петро Дмитрович (художники-постановники), **Карпенко** Сусанна Євгенівна (композиторка). Вистава «Конотопська відьма» за повістю Григорія Квітки-Основ'яненка Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка.

Премія імені Максима Рильського

Стали відомі переможці премії Кабінету Міністрів України імені Максима Рильського за 2023 рік.

Премією відзначаються літератори за переклад українською мовою творів видатних зарубіжних авторів та за переклад творів українських класиків і сучасних авторів мовами народів світу.

За рішенням Комітету з присудження премії в Держкомтелерадіо лауреатами визнані:

у номінації «За переклад українською мовою – Володимир Литвинов, за переклад з латини твору «Тускуланські бесіди. Про обв'язки Марка Туллія Ціцерона (видавництво «Апріорі»);

у номінації «За переклад творів українських класиків і сучасних авторів мовами народів світу» – Дмитро Дроздовський, Ендрю Шеппард, за переклад з української мови на англійську твору «Ірпінь – мій

дім» (автори книги – діти Ірпеня) (видавництво «Саміт-книга).

Володимир Литвинов – доктор філософських наук, професор, перекладач, член НСПУ. У перекладах В. Литвинова з'явилися твори Марка Туллія Ціцерона, Еразма Роттердамського, Баруха Спінози, Станіслава Орхівського, Івана Домбровського. Перекладав з латини оригінальні тексти до видань «Українські гуманісти епохи Відродження» у 2-х томах, «Тисячу років суспільно-політичної думки України» в 9 –ти томах, уклад латинсько-український словник. Також перекладає з німецької та польської мов.

Основною у трактатах «Тускуланські бесіди...» є проблема джерела і характеру людського щастя. Автор висновує, що щасливим може бути тільки «мудрий», а тому немає мудреця, який був би нещасливим. Життєві поради Ціцерона не втрачати своєї актуальності впро-

довж багатьох століть. В Україні ці твори окремим виданням друкуються вперше.

Дмитро Дроздовський, кандидат філологічних наук, головний редактор найбільш престижного перекладацького видання журналу «Всесвіт», науковий співробітник Інституту літератури НАН України. Перекладає англійською мовою знакові твори українських авторів, зокрема Миколи Вінграновського.

Ендрю Шеппард – громадянин Великої Британії, відомий британський редактор та публіцист, перекладач творів української літератури англійською мовою.

«Ірпінь – мій дім» – вкрай соціально важливе видання. Автори книжки – діти міста, які в метафоричних образах і художніх візіях розповіли світові правду про війну в Україні. Це документ доби, що розповідає у формі рефлексії про жахливі

події 2022 року. Книжка складається з десятків поетичних, прозових і публіцистичних творів, у яких зафіксовано досвід, враження, відчуття дітей, котрі пережили окупацію Київщини.

Загалом на здобуття премії надійшло 15 творів. У першій номінації – 11 творів від 10 авторів-перекладачів з англійської, іспанської, хорватської, німецької, польської мов, латини на українську. У другій номінації було висунуто чотири перекладні твори з української на англійську та італійську мови шести авторів.

Премія імені М. Рильського була заснована 1972 року і відновлена 2013 року за ініціативи Держкомтелерадіо, благодійної організації «Фонд Максима Рильського «Троянди й виноград», Українського фонду культури України та НСПУ. Розмір грошової частини Премії становить 20 тисяч гривень у кожній номінації.

Народження маленьких українців

Упродовж 2023 року в Україні народилися 187 387 немовлят. Про це інформує Міністерство юстиції. Найбільше новонароджених зареєстрували в Києві – майже 20 тисяч дітей. У Львівській області народилося 16,6 тисячі дітей, Дніпропетровській – 14,4 тисячі, Одеській – 13,7 тисячі, Київській – 10,8 тисячі, Рівненській – 9,5 тисячі, на Закарпатті – 9 450.

Також у 2023 році в Україні зареєстрували понад 186 тисяч шлюбів. Розірвали стосунки трохи більше 24 тисяч пар.

«Укрпошта» продовжила обмін ламп

«Укрпошта» продовжила програму обміну ламп розжарювання, впроваджену наприкінці січня минулого року. Наразі у відділеннях поштового оператора для обміну доступно близько 7 млн LED-ламп.

Програма з обміну ламп розжарювання продовжує діяти як для фізичних осіб, так і для юридичних. Особливі умови продовжують діяти для пенсіонерів, які раніше вже скористалися обміном. Вони мають можливість отримати додатково до 5 LED-ламп, пред'явивши пенсійне посвідчення, паспорт та РНОКПП, зазначили в «Укрпошти».

Замінити старі лампи можуть і ті мешканці країни, які досі не скористалися програмою. У них є можливість отримати до 5 світлодіодних ламп в обласних центрах, у міських та сільських відділеннях «Укрпошти» по всій країні.

Крім того, програма надалі відкрита і для юридичних осіб, таких як: медичні заклади, школи, дитячі садки, поліклініки та ОСББ, які мають можливість отримати LED-лампи, подавши відповідну заяву на порталі «Дія».

Майже за рік від початку програми, українці обміняли у відділеннях «Укрпошти» більше 33 мільйонів ламп розжарювання.

Кожен десятий ФОП у Польщі торік заснували українці

У 2023 році кожне десяте індивідуальне підприємство у Польщі відкривали українці, а кількість фізичних осіб-підприємців, якими були громадяни України, виявилась більш ніж на дві третини більшою, ніж у 2022 році.

Агресія Росії проти України у 2022 році швидко призвела до збільшення кількості реєстрацій українських підприємств у Польщі. До початку повномасштабної війни в Україні, у січні та лютому 2022 року, українські громадяни реєстрували у Польщі трохи більше за 200 індивідуальних підприємств на місяць. У березні, а потім у серпні, вересні та жовтні кількість нових реєстрацій зростала на 2700 – 2800 щомісяця. В результаті за 2023 рік було зареєстровано 30 325 нових українських індивідуальних компаній. Це на понад 67% більше, ніж у попередньому році, коли їх було зареєстровано 18 139.

Тим часом кількість усіх нових реєстрацій таких компаній у Польщі сягнула 299 тисяч. Це означає, що українські фізичні особи-підприємці склали понад 10% серед створених на той час.

За даними ЗМІ, близько 300 тисяч українських дітей відвідують польські школи та дитсадки.

Справи Майдану: за розстріл мітингувальників судитимуть ще 9 бійців «чорної роти» «Беркуту»

Офіс генпрокурора скерував до суду обвинувальний акт стосовно дев'яти колишніх міліціонерів роти спеціального призначення «Беркут», підпорядкованого ГУМВС України в місті Києві, які застосували вогнепальну зброю проти учасників мирних акцій протесту 20 лютого 2014 року, що призвело до загибелі беззбройних активістів.

Обвинувальний акт щодо 9 «беркутівців» нині направлено до суду для розгляду за спеціальною процедурою, у зв'язку з переховуванням обвинувачених на території країни-агресора та набуття її громадянства.

Правоохоронці нагадують, що восени 2023 року до суду було скеровано обвинувальні акти стосовно ще 11 міліціонерів цієї роти спеціального призначення.

Відносно обвинувачених заочно обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, а також вжито заходів щодо розшуку їх майна та накладення на нього арештів, зазначають у ДБР.

Встановлено, що один з «беркутівців» загинув у 2019 році, вступивши до лав терористичної організації «Вагнер».

Розслідуванням встановлено, що 20 лютого 2014 року на вулиці Інститутській у Києві обвинувачені виконали незаконний наказ та скоїли у співучасті з іншими правоохоронцями низку тяжких та особливо тяжких злочинів, організованих вищим керівництвом держави.

Вони застосували до учасників акцій протесту табельну гладкоствольну та автоматичну нарізну вогнепальну зброю, споряджену бойовими припасами. В результаті цього загинуло 48 та отримали вогнепальні поранення 90 мітингувальників.

У подальшому знаряддя вчинення злочину були викрадені, пошкоджені та приховані. Під час розслідування частину зброї знайшли та ідентифікували, нагадують в ОГП.

Обвинуваченим інкриміновано умисні вбивства та закінчені замаху на умисне вбивство двох і більше учасників акцій протесту, вчинення терористичного акту, викрадення табельної вогнепальної зброї, незаконне перешкодження організації або проведенню зборів, мітингів, а також перевищення службових повноважень.

У цей нелегкий час нападу москалів на Україну, просвітяни невтомно допомагають ЗСУ, не забувають і про важливість друкованого слова.

У Рівному «Просвіта» у співпраці з обласною письменницькою організацією підготувала дитячу хрестоматію рівненських письменників. І недавно започаткувала проєкт «Письмен-

Полтава, презентація книжки «Стрілець», виступає Микола Кульчинський

Невтомна праця для України

ник проводить урок». Голова міської «Просвіти» Катерина Сичик разом із донькою Іриною видала унікальний «Календар патріота». В ньому описано героїзм українського народу, славні сторінки українського визвольного руху.

У Полтаві в ліцеї ім. Котляревського голова обласної «Просвіти» Микола Кульчинський

провів презентацію нової книжки «Стрілець». На презентації було дві 10-і класи, 60 учнів. Вони всі отримали цю книжку в дарунок. Вчителька української мови і літератури ліцею Вікторія Гайдамака, щоб підвищити національне виховання учнів, створила учнівський театр.

Просвітяни Херсонщини підготовляють

Хмельницький, літературний вечір Миколи Феруця

другу книжку «Українська Культура. Пізнаємо своє» та вже завершили працю над виданням «Самоцвіти «Просвіти» Херсонщини». Вони також добилися, щоб Херсонська міська рада назвала одну вулицю Херсона іменем просвітянина, народного артиста України Хариса Ширинського.

Хмельницькі просвітяни та письменники намагаються підтримувати потреби суспільства, а особливо дітей, у цей тяжкий час. Вони організовують літературні тури в обласній бібліотеці, присвячені письменникам, які писали для дітей. Хоч такі заходи можуть бути перервані сигналом повітряної тривоги, проте до глядачів доноситься спогади про письменника, прочитання його твору і люстрація самодіяльності. Недавно було відзначено письменників Миколи Феруця та гумориста Степана Шкапія.

Товариство Української Мови (США) радо підтримує працю «Просвіт» в Україні та бажає їм якнайкращих успіхів у Новому році!

Віра БОДНАРУК,
Голова Товариства Української Мови (США),
професор
Фото із архіву Боднаруків

«3 імперією нам не по дорозі»

Інтерв'ю з націоналістом із Башкортостану Русланом Габбасовим

Масові протести в Башкортостані на захист засудженого активіста Фаїля Алсинова винесли на поверхню очевидне: Росія існує не лише завдяки експансії, а й асиміляції «малих» народів.

Алсинов у різні роки був членом націоналістичних організацій. Боровся з незаконним видобутком корисних копалин на Заураллі. Виступав на народних зборах проти республіканської влади, а також емігрантів, зокрема з Середньої Азії та Кавказу.

Минулого тижня Фаїля Алсинова засудили до чотирьох років колонії за «розпалювання міжнаціональної розні», що призвело до масових мітингів та заворушень.

Попри скепсис, який можна зустрінати в Україні щодо «башкирського Майдану», багато башкирів знайшли в собі сміливість публічно заявити про національні утиски в РФ.

Жінки просять чоловіків, що воюють проти України, повертатися додому, захищати не Путіна, а власний народ. Співак Алтинай, ледь стримуючи сльози, записує відео про утиски башкортів на їхній же землі.

«Не треба було підписувати федеральні договори з Москвою після розпаду СРСР. І разом із Чечнею та Татарстаном оголошувати про незалежність. Тоді у Москві не було сил придушити одразу декілька національних республік», — каже в розмові з журналістом УП Руслан Габбасов із Башкортостану, який навесні 2022 року отримав політичний притулок у Литві.

У себе на батьківщині Габбасов, переконаний націоналіст, був одним із керівників організації «Башкорт», доки її не визнали екстремістською.

«Ми — націоналісти і не соромимося цього, — розповідає він. — Особисто я не закликаю виганяти з Башкортостану решту народів. Я виступаю за створення так званої башкирської політичної нації та незалежності республіки».

«Росіяни називають нас «башкирами», а ми самі називаємо так тих, хто служить московській владі, — продовжує він. — Ми башкорті — така самоназва нашого народу. Башкорті не вважають себе росіянами, не знижують себе до рівня «молодшого брата».

Сьогодні Габбасов очолює Комітет Башкирського національного руху за кордоном. В інтерв'ю УП він розповів про становище башкирів у РФ, протестний потенціал, можливості для Башкортостану стати незалежним і поділився важливим словом, яке не перекладається російською.

«Ми — бойовий народ»

— В Україні чимало скепсису щодо подій у Башкортостані: «Сніжками та хороводами незалежність неможливо отримати». Поясніть, чому те, що сталося, можна вважати непересічною подією для Російської Федерації?

— Українців можна зрозуміти. В Україні хочуть, щоб ми в ідеалі витягли великокаліберний кулемет і почали косити всіх. Але треба враховувати реалії. Вони такі: на вулицю вийшли люди, які не мають відношення до зброї, військового опору.

Народ став на захист авторитетної, шанованої людини. Коли людей розлютили, до ОМОНу полетіло те, що було під рукою. Після всіх цих слів (про несерйозність подібного опору — УП) мені багатьом українським каналам не хочеться давати інтерв'ю.

Звичайно, мітинги закінчилися розгоном усіх, почалися посадки та кримінальні справи. Але давати не забувати, що Башкортостан — один із десятків регіонів РФ. Якби решта не просто спостерігала, підтримувала в інтернеті, якби на протести вийшли хоча б кілька республік, то для путінського режиму настав би колапс.

— Скільки людей взяли участь в протестах у Башкортостані? В Кремлі заявили, що жодної масовості не було.

— Зрозуміло, що вони хочуть применшити масштаби. Ця влада давно не соромиться брехати, хоча картини з протестувальниками облетіли весь світ. За моїми підрахунками, від трьох до п'яти тисяч точно було.

— Щось подібне в Башкортостані траплялося?

— Якщо брати сутички з поліцією, звичайно, найвизначнішою по-

повстання, воювали з Москвою після того, як опинилися у складі Московської держави. Протягом двох століть повставали. Тому що Москва порушувала договори. Історична пам'ять про це збереглася в національній самосвідомості.

Усі ті повстання мають ватажків, які і сьогодні є нашими національними героями. Салават Юлаєв боровся з імперією. За сьогоднішніми російськими мірками він — стовідсотковий «сепаратист», «екстреміст», «терорист».

Башкири, яких ми називаємо манкуртами, можуть одночасно служити путінській владі та вважати Салавата Юлаєва своїм героєм. Ми, націоналісти, постійно говоримо: «Ну як у вас у голові це може поєднуватися?». Це — подвійна свідомість.

— Ця двоїстість свідомості — одна з найяскравіших рис «руско-го мира»...

— Так...

Повертаючись до національного руху... Він завжди був досить сильним у Башкортостані. У нас, наприклад, стоїть пам'ятник Алдарбатиру, якого стратила царська влада.

Звичайно ж, останні сто років до збройного повстання, як, припустимо, у Чечні, не доходило. Але в нас було багато національних та націоналістичних організацій.

«3 росіянами у нас немає нічого спільного»

— Чи є об'єктивно якась консолідована позиція серед башкортів щодо незалежності?

— Про це раніше ніхто не говорив. Організація «Башкорт», яку визнали екстремістською, теж ніколи про це не говорила. Навіть для мене незалежність здавалась чимось нереальним.

Коли я виїхав до Європи, публічно говорив про широкий федералізм, про справжню федерацію без вертикального управління з Москви. Але потім з початком війни (повномасштабного вторгнення — УП) і я переконався, що потрібна незалежність. Особливо коли побачив, наскільки масово російський народ підтримує війну.

Імперське божевілля, насадження «руського мира» остаточно переконало мене, що Башкортостану з імперією не по дорозі. Я почав це пояснювати іншим. Спочатку з мене сміялися. Потім дедалі більше людей переконувалися, що відкривається вікно можливостей. Рано чи пізно Росія не витримає того вантажу, який вона звзала на себе, розпочавши цю війну.

Я впевнений, що сьогодні більшість у Башкортостані про це хоч і не каже, бо за це можна отримати величезні строки, але вже думає. Порівнює реальність із можливостями.

— Що це за можливості?

— Чотири мільйони населення. Республіка має такий потужний економічний потенціал, що може жити на рівні Португалії чи Хорватії. Існують відповідні розрахунки наших (опозиційних — УП) економістів.

Ми маємо величезну кількість природних ресурсів: газ, нафту, золото, мідь, все що завгодно. У нас сильний промисловий комплекс: три найбільші нафтопереробні заводи. Є Башкирська содова компанія — величезний виробник харчової соди. Ми маємо завод авіаційних двигунів.

Плюс сільське господарство достатньо сильне.

— А якщо казати про ідентичність, самосвідомість, наскільки народ готовий бути незалежним?

— Сьогоднішнє становище у мові, культурі має нас підштовхувати до здобуття незалежності ще більше. Навіть у СРСР були школи, де всі предмети були башкирською. Це було і в 90-х роках, за більш-менш нормального федералізму.

У нас була інтелігенція, яка думала башкирською мовою. У нас були факультети, які готували викладачів башкирською з різних предметів. Ми мали цілий інститут, який готував наших учених. Нині всього цього немає.

Із введенням єдиного держекзамени, який можна скласти тільки російською, навіть у самій глибинці, де жодного росіянина не зустрінеш, діти вчать предмети рідною мовою до п'ятого класу, а потім усіх переводять на російську. Учень починає думати чужою мовою, башкирська починає падати до рівня побутової.

За останніми даними перепису, одна третина жителів республіки не вважає башкирську мову своєю рідною. Ось уже два переписи поспіль чисельність башкирів зменшується. Це свідчить про те, що ми асимілюємося, зменшується наша чисельність, перебуваючи у складі РФ. І в добу глобалізації всі ці процеси прискорюються багаторазово.

— Як ставлення в росіян до башкортів?

— Почався тиск на башкирських вчителів і загалом на рідну мову, хоча вона за Конституцією державна. На її вивчення залишили одну годину на тиждень. На російську — п'ять годин. Башкири на своїй рідній землі мають писати заяву, що їхні діти хочуть вивчати рідну мову: «Будь ласка, запишіть її до групи».

Починають також свідомо очорняти наших національних героїв, того ж таки Салавата Юлаєва. Офіційно не можуть поки що, але йдуть постійні інформаційні вкиди про те, що він зрадник і таке інше. Пам'ятники Заки Валіді почали зносити. Це ображає нас усіх.

Ну і побутовий шовінізм є, звичайно. Варто тільки посваритися з росіянами, навіть тими, з ким ти працюєш, дружиш, з ким начебто все нормально, і тобі кажуть: «чурка», «понаїхали в Уфу», «з гір спустилися». Таке скрізь. А за межами Башкортостану, у Москві, у Санкт-Петербурзі, почути щось таке у свій бік — «норма».

При цьому російські націоналісти в Башкортостані спокійно проводили «російські марші». Досі ходять, зигують і нічого їм за це.

— Чи є щось спільне у башкортів з росіянами?

— Нічого. Абсолютно різні люди, культури, релігії. Ми мусульмани, вони — християни. Ми тюрки, вони — слов'яни. Мови і близько не схожі. Менталітет зовсім інший. Башкорті ніколи не були кріпаками. Росіяни були, але багато хто себе видає за пана (стосовно інших народів — УП).

Не всі, але здебільшого росіяни — це імперці, які своє принижене становище компенсують тим, що їх більше за чисельністю. І вони через це тикають іншим народам, що вони «маленькі», нібито менш освічені та менш культурні.

«Ми вмираємо,

зникаємо у складі РФ»

— На чому тримається Російська Федерація? На страху, на грошах?

— Не на грошах, бо здебільшого національні республіки — жebraцькі регіони, які мають у своїх надрах мільярди та мільярди доларів. Але користуватися ними не можуть. Як ті самі якути зі своїми алмазами — живуть жахливо.

Основне моноетнічне населення Башкортостану живе на багатому надрами Заураллі. І також це найдепресивніший регіон республіки. Та й в етнічно російських регіонах те саме. При цьому вони кажуть, що є найбільшим народом, який перемаже весь світ.

Все тримається на страху та силі. І щойно з'являються «чорні лебеді», настає так звана «велика смута», як 1917-го чи 1991-го, і народи, які готові, використовують шанс: від Польщі та Фінляндії до колишніх республік СРСР. При цьому ніхто не проситься назад. Хоч би як жили, жоден не проситься! Тому що, маючи незалежність, можна розвиватись, нехай поступово, але рухатися вперед.

Казахи, наприклад, відокремившись 1991 року, становили у своїй республіці 39%. Сьогодні — 70%. І чисельність їхня невпинно зростає. Вони змогли перебороти це плачевне становище на своїй землі.

— Якби вас попросили охарактеризувати Башкортостан трьома словами, що б це було?

— «Рух». Це у нас таке слово, яке російською не перекладається. Це дух башкорта, те, що тебе змушує вставати і йти далі.

— В українській «рух» — це російською «движение»...

— У вашій мові і «майдан» є, як у нашій (посміхається). Друге слово «башкорт». І (пауза) Салават Юлаєв.

— Ті, хто воює за армію РФ в Україні — башкири чи башкорті? Чи «не все так однозначно»?

— Почну з того, що на момент визнання організації «Башкорт» екстремістською, вона була найбільшою національною організацією в республіці: 18 філій, кілька тисяч членів та прихильників. Тоді в нашій офіційній групі «Вконтакті» було понад 60 тисяч підписників.

Це була сильна, структурована та популярна організація. І я можу сказати, що жодна людина з тих, хто був у «Башкорті», не воює проти України. Ані добровільно, ані за контрактом.

Друге: звісно, серед тих, хто воює проти України, є башкири. Тут я хотів би знову повернутися до двоїстості самосвідомості. Є башкири, які не люблять Москву, але й досі думають про те, що незалежність республіки Башкортостан — щось казкове. Вони кажуть: «Ну, Росія — це наша країна, як би погано в ній не жилося».

Коли башкири входили до Московської держави, вони зобов'язалися брати участь у всіх імперських війнах. Незважаючи на всі повстання проти Москви, вони дотримувалися слова.

Я не бачу нічого хорошого в тому, що Москва використала башкирів у своїх імперських війнах проти інших народів. Але при цьому у багатьох башкирів залишилася, наприклад, гордість за їхніх предків у війні 1812 року або Другій світовій.

Багато хто пішов, бо не всі читають інтернет, книги про історію. Знають лише, що Салават Юлаєв — наш національний герой. А чому він повстав, не осмислюють до кінця. Тому включаються до чергової імперської війни Москви.

«Батьківська хата» нашої України в Америці

Союз Українок Америки, 64-й Відділ США та УГК Церква святого Юра вперше представили в Нью-Йорку етнографічний проєкт «Батьківська хата. Homestead»

Цей проєкт представили на Мангеттені. Мистецька акція проведена на ознаку пам'яті 90-х роковин Голодомору 1932–1933 років в Україні, вшанування подвигу синів і доньок України, які захищають рідну землю від російських окупантів. Організатори події: Союз Українок Америки та Оксана Пясецька – дорадниця презентації проєкту, голова Референтури з питань культури США, та Валентина Шемчук – кураторка проєкту, культурно-освітня референтка 64-го Відділу США, Українська Греко-Католицька Церква святого Юра. Зібрання відбулося, дякуючи фінансовій підтримці Фонду розвитку громад Світового Конгресу Українців.

На подію завітав Митрополит Борис Гудзяк, Архієпископ Філадельфійський Української Католицької Церкви. Владика Борис тепло відгукнувся про проєкт, висловив побажання мати у Філадельфії копію виставки всіх дванадцяти вперше представлених у Нью-Йорку фотокартин.

Проєкт «Батьківська хата. Homestead» – міжнародний. У ньому беруть участь українці материкової України, представники діаспори. Це команда неймовірних жінок: Оленка Браво й Наталка Стурджілі – союзниці зі США та киянка Світлана Задоровська. Проєкт уже було представлено в штатах Вашингтон, Джорджія, Колорадо, Техас, у Канаді, Франції, Чехії та в Україні. Унікальність проєкту полягає в тому, що вже чотири десятки світлин, знятих у Національному музеї народної архітектури та побуту України (Київ), демонструють строї різних етнографічних регіонів України кінця XIX – початку XX ст. разом із спорудами відповідних теренів.

Мета виставки в Нью-Йорку – показати контраст між тим, як жили українці до Голодомору 1932–1933 років в Україні та до жахливих звірств сучасності – війни росії проти України. І тоді, і нині зайді поливають кров'ю нашу землю, нищать нашу мову, культуру, церкви. Та ра-

Лідія Слиж (праворуч) та Валентина Шемчук разом із хористами «Молодої думки»

шистам не вбити нашу українську ідентичність, про що свідчать і світлина проєкту: знову золотиться сумське зерно в долонях дівчини, вбраної в одяг Буринського й Роменського районів, стоїть у задумі вітряк із Путівльщини, у стрій трьох поколінь родини із села Качали Бородянського району вбралася славна киянка та прийшла до церкви.

Модерувала зібрання та створила поетичні епіграфічно-присвяти авторка цієї публікації.

До учасників і гостей звернулася авторка проєкту «Батьківська хата. Homestead», співзасновниця української школи в місті Сан-Антоніо, співорганізаторка українсько-американської платформи «Єднання» Оленка Браво. Її розповіді фотоісторій про оселі, церкви, родинне життя українців Вінниччини, Гуцульщини, Закарпаття, Київщини, Одещини, Полісся, Полтавщини, Сумщини, Тернопілля, Харківщини, Черкащини та Чернігівщини стали найочікуванішими хвилинами події. Також було продемонстровано відеолістинки – звучали пісні українців цих теренів.

Квітами та оплесками глибокої вдячності привітали найдорожчих гостей – захисників України Сергія Паука та Андрія Ткачука, які перебувають у Нью-Йорку на протезуванні та реабілітації на запрошення організації «Kind Deeds». Українськими та кримськотатарськими піснями й музикою гостей вразили хор «Молода думка», його художній керівник і диригент заслужений діяч мистецтв України Василь Гречинський та хормейстери Оксана Антонів і Соломія Козій, Вокальна студія «Писанка» та її художній керівник і засновниця Ольга Обертос, співачки Леся Верба, Ліліан Діттан, Софія

Мельник, Владислав і Устин Чорні, музиканти Дарина Козій та Максим Хоминець.

Відбувся благодійний аукціон з продажу двох фотокартин, а всі були розкуплені по завершених зібраннях. Одні з картин осіли у приватних будинках українців у Нью-Йорку, інші – в офісах, у ресторанах, в Українській Сквартській Організації «Пласт», що її осередок є на південному сході Мангеттена та яка є серед найстаріших пластових станиць у США. Було зібрано 3 тисячі 300 доларів на допомогу захисникам України. Придбані в Нью-Йорку 140 оригінальних турнікетів САТ організації «Liberty Ukraine» доправила бригаді «Азов».

Презентація проєкту відбулася за участі консула Генерального консульства України в Нью-Йорку Наталі Мусієнко, Всесесних отців-василіян Церкви святого Юра Кирила й Олексія, Почесної голови США Ірени Куровицької, Почесної голови Округу Нью-Йорк США Лідії Слиж, голови Округу Нью-Йорк Марії Венгер, посестер із міста Йонкерса, очільниці Департаменту культури Благодійного фонду «Help Ukraine Center USA» Галини Баган. Наша вдячність заступниці голови 64-го Відділу імені Іванни Рожанковської США Наталі Добровольській, яка сердечно сприяла проведенню події протягом майже піврічної підготовки.

Серед присутніх українців та американців тепло вітали голову організації «Big Dreams» Шлену Мак-Мен з міста Деріана, штат Коннектикут, родину Шемчук-Бетико з Пенсильванії, із Нью Джерсі – родину Якимців, які завжди готові прийти на допомогу.

Слова глибокої подяки від ор-

Оленка Браво, Валентина Шемчук, Митрополит Борис Гудзяк та ієромонах-василіянин Церкви святого Юра отець Йосафат Коваль

Василь Гречинський, Лідія Слиж, Сергій Паук, Андрій Ткачук, Валентина Шемчук, Оленка Браво

ганізаторів та учасників презентації проєкту «Батьківська хата. Homestead» за допомогу доброчинцям – українському ресторанові «Веселка» та його власникові Джейсонові Бірчарду, крамниці «J. Vaszynsky East Village Meat Market» та її менеджерів Андрієві Ільницькому.

Валентина ШЕМЧУК, заслужений працівник культури України, культурно-освітня референтка 64-го Відділу США, кураторка проєкту «Батьківська хата. Homestead»
Фото: отець Володимир Радько, Олександр Сенік

«3 імперією нам не по дорозі» Інтерв'ю з націоналістом із Башкортостану Русланом Габбасовим

4 – Що б ви сказали таким своїм землякам?

– (Пауза). Те, про що ми з вами говорили: нас із росіянами нічого не пов'язує.

Ми завжди були різними народами, і ніколи нічого доброго від них не бачили.

Наразі у складі цієї країни ми вмираємо, зникаємо. Нас свідомо вбивають, відправляючи на війну. А в цей час б'ють наших людей у самій республіці Башкортостан, садять у в'язниці.

Сьогодні ми маємо реальний шанс жити для себе, стати незалежними. Тому, перш ніж воювати і вмирати за цей «русский мир», який робить нас «росіянами», позбавляє національної самосвідомості, подумайте гарненько.

А подумавши, розверніть свою зброю в бік Москви, бо іншого шансу ми, можливо, не матимемо.

І якщо ми не станемо незалежними, можливо, вже наші онуки бігатимуть із розкосими очима та ім'ям «Іван». Будуть християнами і розмовлятимуть чистою російською мовою.

Євген РУДЕНКО
«Українська правда», 22.01.2024
Pravda.com.ua

Коментар редактора газети

Чому ми уважно стежимо за подіями в Росії? Бо закінчення війни, перемога України можливі при одночасному збігові трьох факторів. Звичайно ж, мова про закінчення війни на справедливих для України умовах, а не тому варіанті, що пропонує Росія: залишити за нею всі окуповані території. І Україна і світ, що її підтримує, єдині: наша держава повинна бути повністю відновлена в її визначених планетою кордонах 1991 року, включно з окупованими у 2014 році Кримом і частиною Донбасу. І Росія має повністю відповісти за всі свої злочини, заповдіяні Україні у війні проти нас.

Так от тут необхідною умовою є три речі: опір України агресії, підтримка її світом, переміни в Росії. Не обов'язково, щоб ці фактори були у рівній пропорції, рівно по третині кожен. Чогось може бути більше, чогось менше.

Якщо говорити про третю складову, переміни в Росії, то вони давно назрівають. І серед прагматичних бізнесових, політичних кіл країни, які готові припинити війну, звісно, не з любові до України, а через колосальні

втрати, в усіх аспектах, самої РФ. І потроху назрівають переміни в настроях самих росіян, хоч і отруєних століттями шовінізму і агресії.

Тут важливим фактором є те, що Російська Федерація – це конгломерат, потворне об'єднання десятків народів, величезних територій, протягом століть стягнутих Московією в єдину державу, імперію. Яка утримувалася як щось цілісне понад 70 років і після краху імперії, вже у форматі комуністичної імперії – Радянського Союзу.

Причому, деякі території, як Татарстан, Башкортостан, Бурятія, Якутія, за розмірами перевищують чимало європейських держав, мають багаті природні ресурси, розвинену економіку і цілком можуть бути незалежними державами. Такі процеси розпаду Росії давно назрівають. І затіяна Кремлем війна може їх лише прискорити.

В цьому плані цікавими стали події останніх тижнів у Башкортостані. Про них і загалом процеси в регіоні йдеться в цьому інтерв'ю одного з лідерів національного відродження краю.

Процеси в цій автономній республіці Російської Федерації схожі на ті, що й в інших її автономіях: експлуатація центром багатств

краю, злидні народу, придушення національних прав.

Трохи статистики. Башкортостан має територію в 143 тисячі квадратних кілометрів. Для порівняння: Україна – 603,7 тисячі. Чернігівська область – 31,9 тисячі. Населення автономії – трохи більше 4 мільйонів, чверть його, понад мільйон, мешкає в столиці Уфі.

Башкири – древня нація Азії. У 13 столітті вони були завойовані монголами і увійшли в утворену ними на частині захоплених земель Золоту Орду. Після розпаду цієї держави башкирські племена увійшли до Казанського і Астраханського царств. А після загарбання у 16 столітті цих держав Московією племена опинилися в складі Московського царства. Башкири не стали переселятися далі на Схід чи південь Азії. Повірили обіцянкам Московії про їхнє подальше нормальне життя в складі нового царства. Ці обіцянки виявилися такими ж фальшивими, так само легко порушувалися Московією, як і Переяславські угоди з Україною, як і подібні пізніші угоди з незалежною Грузією. Обидві ці держави погодилися на військово-політичний союз з Росією, її протекторат, але обидві поступово були анексовані, загарбані нею.

Порятунок Панамського каналу від пересихання займе 6 років

Для розв'язання проблеми пересихання Панамського каналу потрібно щонайменше 2 млрд дол та 6 років часу, але вже зараз світ стикається з критичною кількістю затримок судноплавства в каналі.

У довгостроковій перспективі основним розв'язання проблеми хронічної нестачі води буде перегородження річки Індіо, а потім буріння тунелю через гору, щоб подати прісну воду на 8 км в озеро Гатун, яке є головним резервуаром каналу. Наразі інженерний корпус армії США проводить техніко-економічне обґрунтування.

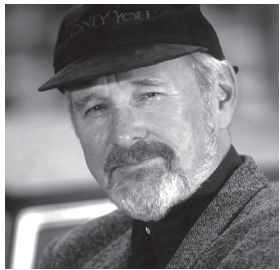
Водосховище на річці Індіо збільшить рух суден на 11-15 на день, цього достатньо, щоб продовжити працювати каналу на повну потужність, гарантуючи при цьому прісну воду для Панама-Сіті.

Проте просувати цю пропозицію буде не просто, оскільки відповідний проект потребуватиме схвалення Конгресу. Крім того, тисячі фермерів і власників ранчо, чийі землі будуть затоплені заради водосховища, вже організуються, щоб протистояти цьому.

За звичайних обставин Панамський канал обробляє близько 3% світового обсягу морської торгівлі та 46% контейнерів, що переміщуються з Північно-Східної Азії до східного узбережжя США. Канал є найбільшим джерелом доходу Панами, принісши 4,3 млрд дол у 2022 році.

Канадський режисер Норман Джуїсон, фільми якого отримали 12 Оскарів, помер у віці 97 років

У віці 97 років у своєму будинку 20 січня помер канадський режисер Норман Джуїсон. Серед його робіт – такі класичні фільми, як «Стомлені місяцем», «Серед білого дня» і «Скрипаль на даху».

Він був відомий тим, що піднімав у своїх фільмах такі проблеми, як расизм і громадянські права.

Фільми Джуїсона були номіновані на 46 премій «Оскар» і отримали в різних номінаціях 12 «Оскарів».

У 1999 році він отримав нагороду за життєві досягнення від Американської академії кінематографічних мистецтв і наук.

Чотири роки по тому він отримав аналогічну нагороду в Канаді за внесок у кіноіндустрію країни, який включав створення Канадського кіноцентру.

«Я прагнув показати людство помилковим, чутливим, розгубленим, введеним в оману, але здатним до спасіння, а не бездумним, безжалюгідним і жорстоким. – писав Джуїсон у своїй автобіографії у 2004 році. – Я хочу, щоб люди впізнавали себе у фільмах, які я знімаю. Мені не подобаються безглузді бойовики».

Протягом своєї блискучої кар'єри режисер, який народився в Торонто, працював з деякими з найбільших зірок Голлівуду, включаючи Дензела Вашингтона та Сідні Пуат'є.

У Греції вперше за 16 років відкрили палац, де коронували Олександра Македонського

Тут близько 2,4 тисячі років тому полководець Олександр Великий став царем Македонії. Палац Айгай, розташований у місті Вергіна, відкрився після 16 років реставрації.

Цей палац був побудований батьком Олександра Македонського, Філіпом II Македонським, у IV столітті до нашої ери. Він мав площу близько 15 тисяч квадратних метрів і був найбільшою будівлею в класичній Греції. Це місце, де Олександр Македонський був коронований через деякий час після того, як вбили його батька, перш ніж розпочати свій славний похід.

Македонський завоював величезну територію, що простягалася від сучасної Греції до Єгипту, Ірану і до Північної Ін-

дії та Центральної Азії. Походи Олександра сприяли поширенню античної грецької науки і культури та заклали основу для грецького впливу в східній частині Середземного моря на наступну тисячу років.

Римляни зруйнували палац у 148 році до н.е., і в наступні роки його часто грабували.

Видатний полководець Македонський став царем Македонії у 336 році до н. е. Він заснував державу, що охоплювала Македонію, Грецію, завойовану Перську імперію та Єгипет. У 331 році до н.е. переміг перське військо Дарія III, очолив переможні походи до Єгипту та Середньої Азії.

Японія стала п'ятою країною, яка висадила на Місяць

Японія відправила свій роботизований космічний корабель «Місячний снайпер» на Місяць. Він здійснив м'яку посадку на поверхню супутника. Це сталося 19 січня за київським часом. Місія SLIM – розумний посадковий модуль без екіпажу. Він отримав назву «Місячний снайпер», бо містить нову точну технологію для демонстрації «точкового» приземлення.

Технологія стане потужним інструментом у майбутньому в дослідженні горбистих полюсів Місяця, які розглядаються як потенційні джерела води, кисню і палива.

Космічний корабель для дослідження Місяця має розмір приблизно з вантажівку. Оснащений двома невеликими місяцеходами, які катапультувалися незадовго до приземлення. Один з них опинившись на поверхні, трансформувався в «черепаху» з колесами для пересування. Інший зонд призначений для дослідження місцевості навколо космічного корабля.

Японія стала п'ятою країною, яка здійснила м'яку посадку на Місяць. До неї це робили лише Радянський Союз, Сполучені Штати, Китай та Індія.

Археологи розкопали храм Артеміді

Це залишки храму Артеміді на острові Евбея (Греція), що побудований у близько 700 році до нашої ери. Будівля «відкрила» дослідникам чимало сюрпризів: вона мала форму апсиди (архітектурний елемент, який перекивається напівкуполом), що є досить незвичайним для того часу, а її розміри були вражаючими – довжина храму сягала 34 метрів.

Святилище Артеміді Амаринської – богині полювання, диких тварин і природи – є особливим культовим місцем, присвяченим її поклонінню.

Під час розкопок також виявили залишки артефактів з більш ранніх періодів, включаючи можливу будівлю IX або VIII століття до н. е., бронзові фігурки тварин і теракотову голову бика пізньої бронзової доби.

В Амазонії виявили долину загублених міст

Археологи виявили скупчення загублених міст у тропічних лісах Амазонії, де приблизно 2,5 тисячі років тому проживало щонайменше 10 тисяч фермерів. Низку земляних курганів і похованих доріг в Екваторі дослідники вперше помітили більше двох десятиліть тому. Ці місця були частиною мережі поселень і доріг, розташованих у лісистих передгір'ях Анд. Команда археологів зосередилася на двох великих поселеннях – Сангай і Кіламопе. Там виявили кургани, організовані навколо центральних площ, а також кераміку, прикрашену фарбою та вирізаними лініями, великі глеки, що містять залишки традиційного кукурудзяного пива чича.

Житлові та парадні споруди, зведені на земляних насипах, оточували сільськогосподарські поля з дренажними каналами. Найбільші дороги мали ширину 10 метрів і простягалися на 10 – 20 кілометрів.

Ці поселення населяв народ упано між приблизно 500 роком до н.е. і 300-600 роками нашої ери – періодом, який збігся з існуванням Римської імперії в Європі.

У Малайзії встановлюють ескалатор до унікальних печер Бату

До стародавніх індуїстських печерних святинь у Малайзії встановлюють ескалатор. Він має зробити релігійне місце більш доступним для відвідувачів, які не можуть або не хочуть піднятися 272 сходинками, що ведуть до храму.

Печери Бату – одна з найпопулярніших туристичних пам'яток Малайзії, розташована неподалік від столиці Куала-Лумпур.

Сходи, пофарбовані у кольори веселки, зробили це місце впізнаваним і популярним. Однак не всі відвідувачі готові долати 272 сходинки, щоб дістатися до храму, розташованого у вапняковій печері на вершині гори. «Ми сподіваємося, що уряд допоможе нам, оскільки ескалатор дозволить людям з інвалідністю і туристам похилого віку, які не можуть піднятися сходами, такі дістатися до головного храму», сказав голова храмового комітету Р. Надараджа.

Будівництво ескалатора почалося після цьогогорічного фестивалю Тайпусам, який припадає на 25 січня.

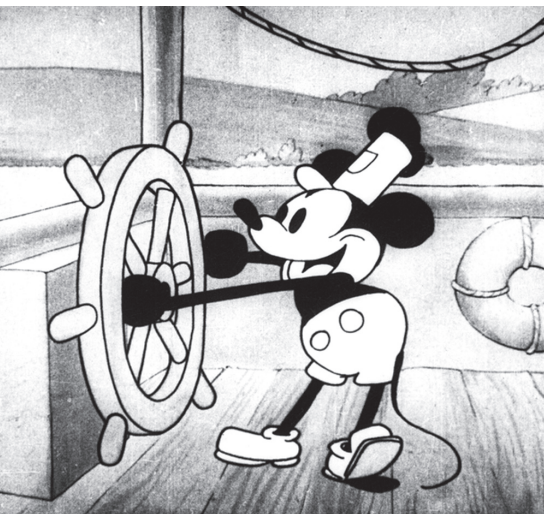
Через завершення дії авторського права Міккі Мауса зроблять персонажем фільму жахів

1 січня 2024 року вийшов трейлер фільму жахів «Пастка Міккі Мауса» (Mickey's Mouse Trap), головним персонажем якого є вбивця в масці популярного анімаційного героя – Міккі Мауса. Це сталося того дня, коли в США закінчився термін дії авторських прав Disney на цього персонажа.

Вперше ця мультиплікована миша з'явилася публіці у короткометражній анімації «Пароплав Віллі» (Steamboat Willie) у 1928 році. Мультфільм створили Волт Дісней та Уб Айверкс. Це був третій мультфільм про пару Міккі та Мінні Маусів, але він став першим, який зрештою вийшов на екрани.

Під новий 2024 рік дія 95-річного авторського права на перший вигляд Міккі завершила свою дію. Тож відтепер аніматори, письменники і кінематографісти безперешкодно можуть використовувати цей образ у своїх майбутніх творах.

Персонаж фільму-слешера (жанру фільму жахів, в якому персонаж коїть серійні вбивства за допомогою холодної зброї) – не єдине майбутнє

нове «втління» героя дитячих мультфільмів Міккі Мауса. Ще один фільм знімає режисер Стівен Ламорт. Стрічка, яка матиме назву як у оригінального мультфільма 1928 року – «Пароплав Віллі» (Steamboat Willie).

Первісний вигляд миші Міккі Маус та втрата авторських прав на його зображення надихнула не лише кінематографістів. Було презентовано і нову відеогру, в якій також з'явилася миша.

Недавно на екрани вийшов слешер «Вінні-Пух: кров і мед». У ньому Вінні-Пух викидає всіх, хто опиняється в їхньому лісі. Видання Variety включило цю стрічку до найгірших фільмів 2023 року із таким коментарем: «Оскільки термін дії авторських прав на Міккі Мауса, Багза Банні, Супермена та інших персонажів спливає у 2024 році, слід очікувати ще більш бруталних зловживань улюбленими героями».

Причини передчасного старіння

Хочемо ми того чи ні, але механізм старіння запускається уже після 30-ти років. І це лише питання часу, коли зміни стануть помітними. Але не варто забувати, що, крім генетичної схильності, старіння залежить ще й від зовнішніх факторів: умов і способу життя, місця проживання, екології, харчування, роботи, наявності шкідливих звичок.

Смартфон і соцмережі

Поки ми навіть спимо разом з гаджетами, наукова громадськість сперечається про шкоду і користь синього світла, яке вони випромінюють. Його вплив вивчено не до кінця, а ось за чим дійсно потрібно стежити – це за навантаженням на очі і за позою. Згадайте, наприклад, своє стандартне положення зі смартфоном у руках: спина і шия зігнуті, голова спрямована вниз. Усе це так чи інакше впливає на шкіру, а ймовірність наслідків (поява зморшок на шії, втрата чіткості овалу обличчя, провисання шкіри у області підборіддя) є вищою, ніж від впливу синього світла.

Що робити? Хоча б іноді відмовлятися від перегляду стрічки соціальних мереж: не варто добу безперервно сидіти, занурившись у екран смартфона. Свіже повітря, спорт, правильне харчування, догляд – ось справжні вороги старіння.

Фастфуд

Якщо ви схильні до шкідливої, але такої смачної їжі, то зайвих кілограмів і передчасного старіння уникнути не вдасться. Набряклість тканин обличчя, виражена в'ялість і сухість шкіри, деформація контурів, бляклий колір обличчя – лише деякі наслідки любові до фастфуду.

Що робити? Контролювати своє харчування, змінити психологічне сприйняття їжі і пам'ятати: ми їмо, щоб жити, а не живемо, щоб їсти.

Засмага

На любителів лежати на пляжі і проводити багато часу у солярії (особливо тих, які нехтують сонцезахисними засобами) чекають суха стоншена шкіра, багато зморшок, подразнення і почервоніння. І взагалі надмірне захоплення сонячними ваннами є небезпечним для здоров'я.

Що робити? Не забувати про якісний захист від сонця і засмагати у міру.

Паління

Мова не лише про велику шкоду для здоров'я, а й про ознаки передчасного старіння. Неминучий результат – зморшки і в'яла шкіра.

Що робити? Поступово відмовитися від цигарок, замінивши звичку ішими радощами у житті.

Офісна робота

Робочий день біля монітора від 6 годин щодня робить жінку старшою у середньому на 5 – 10 років? У косметологів навіть є такий термін – комп'ютерне обличчя (з темними колами під очима, сухою подразненою шкірою і очевидними зморшками) та індича шия.

Що робити? Не забувати про перерви, виходити на свіже повітря, пити більше води, контролювати позу (не згинатися і не підирати обличчя рукою), поставити зволожувач повітря (ворог кондиціонерів і сухого офісного повітря), користуватися термальною водою.

Спосіб життя

Ви «сова» і полюбляєте не спати вночі, а вдень почуваетесь сонними? Це не кращим чином позначається на якості життя, а також шкодить шкірі.

Що робити? Намагатися позбутися від хронічного недосипу, зайнятися спортом, перейти на здорове харчування.

Як Московія захоплювала литовський Путивль, який тепер український

6 серпня 1500 року московське військо за підтримки союзників – казанських татар – захопило місто Путивль, що належало до Великого князівства Литовського. У наступні століття це місто стане важливим форпостом Московської держави на кордоні з Литвою, а згодом – із Річчю Посполитою та Гетьманщиною.

Лише у ХХ столітті Путивль стане частиною України – нашим форпостом на межі з РФ, зазначає «Новинарня».

Гібралтар Східної Європи

Місто Путивль у нинішній Сумській області має карколомну історичну долю. Його можна назвати таким собі «Гібралтаром» Східної Європи. Багато століть місто перебувало на порубіжжі між європейською цивілізацією та цивілізаціями Великого Степу, а також їхніми васалами, такими, як Московське князівство.

Путивль незмінно виконував роль прикордонного форпосту: спочатку Київської Русі проти половців, потім – Великого князівства Литовського та Руського проти Золотої Орди та Московії.

522 роки тому місто опинилось по іншій бік цього водорозділу, ставши порубіжною фортецею держави, яка продовжила ординські традиції після розпаду Великої Орди. Нині, з початком повномасштабного російського вторгнення, місто знову на лінії фронту. Як і 500, 400 та 350 років тому.

За часів Київської Русі Путивль був центром однойменного удільного князівства. Місцеві князі були васалами Новгород-Сіверських князів. У Путивлі збудували фортецю, яка захищала південні рубежі князівства від набігів половців. На мурах цієї фортеці, згідно зі «Словом о полку Ігоревім», дружина князя Ігоря Сіверського Ярославна виглядала з походу свого чоловіка.

Пам'ятник княгині Ярославні у Путивлі

У середині XIII століття Путивльське князівство було завойоване монголами. У 1355 році великий князь литовський Ольгерд «повоював» Брянськ і Путивль, приєднавши навколишні землі до своїх володінь. Місто стало вотчиною сина Ольгерда – Дмитра-Корибута. Той правив Сіверським князівством, де-факто, як незалежний правитель, навіть карбуючи власну монету – «сіверські гроші».

У 1393 році Корибут-Дмитро виступив проти литовського князя Вітовта. Литовське військо здобуло Новгород-Сіверський і на місці Корибута великий князь поставив Федора Любартовича. Непокірному сіверському князю як відступне дали землі на Поділлі та Волині.

«Велика зрада»: як Литва втратила Сіверщину

На початку XV століття Вітовт дозволив синові Дмитра-Корибута – Сигізмунду Корибутовичу – посісти сіверський престол свого батька.

У 1420-х роках Сіверщиною деякий час правив майбутній великий князь литовський Свидригайло.

У 1454 році великий князь Казимир IV Ягеллончик передав Новгород-Сіверський, Рильськ і Путивль у «кормління» Івану Дмитровичу Шем'ячичу – втікачу з Московії, синові великого князя московського Дмитрія Шем'яки. Такі феодальні «від'їзди» у часи Середньовіччя не були рідкістю: феодал, що з якоїсь причини відчував себе «ображеним» з боку свого сюзерена, міг перейти на службу до його сусіда, часто навіть ворога. В окремих випадках – намагався забрати із собою надані колишнім сюзереном землі.

Шем'ячич втік у Литву від гніву Василя II Темного – московського князя, що вів багаторічну війну з його батьком Дмитрієм Юрійовичем. Разом з ним на бік Казимира IV перейшли ще декілька представників найвищої московської знаті, зокрема князь Іван Можайський, що також отримав щедрі наділи від литовського князя – Чернігів, Стародуб, Любеч і Гомель. Казимир думав, що отримує козир у конкуренції з Великим князівством Московським, але насправді – заклав міни сповільненої дії.

Казимир IV та герби підвладних йому земель. Гравюра 15 століття

Навесні 1500 року діти московських перебіжчиків – Василь Іванович Шем'ячич і Семен Іванович Можайський – перейшли на бік московського князя Івана III, забравши з собою свої вотчини. До них доєднався князь Семен Більський, що був незадоволений своїм становищем у Литві.

Всі заявили, нібито литовський князь Олександр Казимирович примушував їх зректися «грецького закону», себто перейти з православ'я у католицизм. Хоча жодних доказів того, що князів справді піддавали релігійним утискам, немає. Скоріше за все, це було лише формальне виправдання зради.

Іван III, своєю чергою, порушив литовсько-московський «Вічний мир» 1494 року, у якому зобов'язувався не брати перебіжчиків «у підданство з волостями». Ці події призвели до початку московсько-литовської війни у 1500 році.

Війна, що розпочала московську експансію

Ця війна стала однією з найуспішніших в історії Московії. Саме після перемоги у ній у Москві з'явилися нестримні амбіції до

«збирання руських земель».

Доказом того, що демарш прикордонних князів був ретельно і заздалегідь спланованим, є те, що Московському князівству вдалося швидко мобілізувати велике військо, яке вторглося на територію Великого князівства Литовського. При співставних мобілізаційних можливостях двох держав, Московія виставила проти Литви чотири армії, у той час як ВКЛ ледь змогло мобілізувати одну, яку очолив князь із Волині, великий гетьман Костянтин Острозький.

Найбільшою з чотирьох московських армій була армія воеводи Якова Кошкина-Захар'їна та хана Мухаммеда-Аміна, яка мала зайняти Брянськ і Путивль. Вона складалась з п'яти воеводських полків, тоді як решта армій – лише з чотирьох. Це також була єдина армія, у складі якої згадана артилерія («послал к Путилю воевод своих с норядом»).

Частину війська складало московське дворянське ополчення, частину – союзні казанські татари. Їх привів усунутий від влади у Казані хан Мухаммед-Амін (уже за кілька років він воюватиме проти Московії у черговій московсько-казанській війні). Загальну чисельність «Південної армії» московські літописи оцінюють у 60 тисяч.

Для кампанії 1500 року і всієї війни 1500 – 1503 років вирішилась у битві на річці Ведроші 14 липня, де військо московського воеводи Даниїла Шені розгромило військо Костянтина Острозького. Сам головнокомандувач потрапив у полон. Після цього зупинити наступ московитів вже було нікому.

На початку серпня армія Захар'їна-Кошкина підступила до мурів Путивля. Раніше, ще у травні московити захопили Брянськ. На Сіверщині до загарбників приєдналися князі Можайський і Шем'ячич зі своїми контингентами.

Місто обороняв український князь Богдан Глинський, що найбільше уславився як один із перших організатор козацтва. У 1492 році він здійснив похід на Тягинку поблизу гирла Дніпра, захопив татарський корабель, визволивши з полону багато українців.

Кримський хан Менглі Герай поскаржився на ці дії великому князю литовському Олександру.

У 1494 і 1495 роках Глинський з козаками ходив на Очаків, знову звільнивши багато бранців.

Оборона Путивля була для хороброго князя не такою щасливою. Глинський міг розраховувати лише на власну дружину – кількасот вояків, тоді як йому протистояло багатотисячне військо.

Руїни Путивльської фортеці XVI-XVII століть

Панорама Путивля. Фото початку ХХ століття

Деталей штурму міста тогочасні джерела не наводять. Литовська «Хроніка Биховця» лише констатує факт: «Московити, прийшовши, взяли город Путивль і намісник путивльського князя Богдана Федоровича з княгинею, і з усіма путивльцями побрали у полон, і всю землю Сіверську забрали». Московська розрядна книга подає дату цієї події: 6 серпня 1500 року.

Скоріше за все, штурм міста тривав недовго. Богдан Глинський із московського полону вже не повернувся: помер у в'язниці чи то в 1509-му, чи то в 1512 році.

Спроба литвинів деокупувати Сіверщину восени 1501 року закінчилась ще одним розгромом – у битві під Мстиславом.

У березні 1503 року Велике князівство Литовське було змушене підписати перемир'я, у якому погодитися на втрату приблизно третини своєї території, що перейшла до Великого князівства Московського.

Форпост Московії і його повернення

На початку XVII століття Путивль ще кілька разів переходить з рук у руки. Спочатку місто стане базою Лжедмитрія I – претендента на московський престол, якого підтримували литовсько-руські магнати. Згодом буде зайняте польською коронною армією, але вже у 1613 році – знову відбите московитами. У 1617 році московська залога Путивля відіб'є спробу штурму міста військом київського каштеляна Юрія Вишневецького.

За Деулінським перемир'ям 1618 року більша частина історичної Сіверщини відійде до Речі Посполитої. Водночас Путивль, Рильськ, Брянськ, на жаль, залишаться під владою московських царів.

Дві масштабні битви під стінами Путивля відбудуться у 1633 році, під час Смоленської війни. Там головною дійовою особою з боку

Речі Посполитої буде український князь Ярема Вишневецький. Перемогу знову здобудуть московити.

Під час московсько-українських воєн часів Гетьманщини – у 1650 – 1660-х роках – Путивль буде базою московських воевод для нападів на українські міста, зокрема на Глухів. Саме до Путивля відступив московський воевода Олексій Трубецький із залишками війська після розгрому під Конотопом у 1659 році.

Путивль відійде до складу Української Держави у 1918 році – за підсумками першої війни з більшовиками.

На початку квітня 1918 року армія УНР та її німецькі союзники звільнили Суми та Охтирку, до Путивля ж відійшли рештки більшовицького загону Рудольфа Сіверса. 4 травня вони підписали капітуляцію на станції «Коренево» та відійшли за лінію Рильськ – Суджа.

Проте вже 26 листопада Путивль був повторно окупований більшовиками. Територію повіту загарбники включили до Радянської Росії.

Але у 1925 році Путивльський повіт передали до складу Української СРР. Радянське керівництво таким чином «вирівнювало» кордон між радянськими республіками. Натомість до РРФСР відійшли Грайворонська та Суджанська волості.

Довгий час цей мікрорегіон був ніби чужорідним тілом у складі радянської України. У 1920 – 1930-х роках на території повіту де-факто існувала російська національна автономія, зокрема тут не проводили радянську українізацію.

Путивльський район як окрема адміністративно-територіальна одиниця була ліквідована у 2020 році та включена до Конотопського району в рамках адмінреформи.

24 лютого 2022 року, у перший день повномасштабного російського вторгнення, місто знову було окуповане московитами – Путивль був однією з перших цілей загарбників у Сумській області.

На початку квітня, коли окупанти відступали з Сумщини, вони підірвали міст через річку Сейм, через що Путивль і Буринь виявилися відірваними від решти України. Тоді обговорювали можливий намір росіян залишити на Путивльщині свій анклав. Але дзуськи.

Починаючи від середини травня, Путивльська громада – під регулярними обстрілами окупантів.

Рашисти не полишають і спроб підбурити місцеве населення проти України. Так, 28 липня прокуратура повідомила про затримання агітатора – уродженця Росії, що закликав жителів села Князівка поблизу Путивля створити так звану «Путивльську республіку».

Однак Путивль – це Україна.

Представник розвідки УНР у Франції: генерал Олександр Удовиченко

Біографія Олександра Удовиченка насичена багатьма цікавими подіями і більш-менш впорядкована істориками, хоча докладного викладу досі немає. Короткий життєпис в Енциклопедії історії України окреслює основні віхи життєвого шляху.

Народився Олександр Іванович Удовиченко 20 лютого 1887 року в Харкові. Здобув хорошу військову освіту. Службу починав у російській армії. Після проголошення Української Народної Республіки вступив на службу до українського війська.

Був старшиною Генерального штабу, начальником штабу Гайдамацького коша Слобідської України в обороні Києва від більшовицьких військ під командуванням Михайла Муравйова в січні 1918 року. У подальшому обіймав різні відповідальні посади в Армії УНР. Зокрема у березні 1920 року сформував і очолив Залізну дивізію, що вважалася однією з найбоєздатніших частин українського війська.

Із листопада 1920 року – у таборі інтернованих частин у м. Каліш (Польща). Із 1924 року мешкав у Парижі (Франція), очолював Товариство колишніх вояків Армії УНР (із 1927), Європейську федерацію українських військових організацій (із 1937). Віце-президент УНР на еміграції (1954–1960). Автор низки військово-історичних праць і спогадів. Помер у м. Ментенон (Франція) 19 квітня 1975 року.

Цей перелік, звісно ж, не увібрав у себе всієї гостроти і драматизму подій, боїв і операцій, в яких брав участь О. Удовиченко. Поза увагою залишена посада помічника начальника розвідувальної частини оперативного відділу Генерального штабу Збройних сил Української держави гетьмана Павла Скоропадського. Напевне, той досвід організації розвідувальної роботи в 1918 році відіграв певну роль, коли вже в умовах еміграції керівництво Уряду УНР відшукувало кадри для налагодження діяльності спецслужби Військового міністерства.

У документах радянських органів держбезпеки (ОДПУ та НКВС), датованих 1920 – 1930 роками, які зберігаються в Галузевому державному архіві Служби зовнішньої розвідки України, неодноразово згадується прізвище Удовиченка як «представника розвідки УНР у Франції».

Зокрема, у «Списку визначних діячів української еміграції» про нього наводяться такі відомості: «У 1921 р. був зв'язаний з II-м Відділом ПГШ. Колишній член УПСР. Командував особливою армією Петлюри. У 1925 р. клопотав про в'їзд на Україну з групою соратників. У 1927 р., за дорученням Генштабу, ген[ерал] Сальський вів з ним переговори про його повернення до Польщі, обіцяв відповідальну посаду в ПГШ і посаду начштабу армії УНР. Голова Комітету з увічнення пам'яті Петлюри і Співки колишніх вояків армії УНР. Нач[альник] військової організації УНР у Франції. На випадок війни з СРСР намічається головнокоманду-

ючим армії УНР. Нині є одним із найактивніших діячів УНР у Франції» (ГДА СЗР України, Фонд 1. Справа 12628, Том 6, Арк. 192).

Біля цієї характеристики є примітка: «мешкає в Парижі, українець, адреса є в ІНО ОГПУ за спр. «Старшина». Отже, на нього в центральному апараті радянської розвідки в Москві вели окрему оперативну справу. Ці нотатки свідчать про те, що чекісти постійно тримали в полі зору Олександра Удовиченка, особливо в той період, коли Державний Центр (ДЦ) УНР в екзилі знаходився у Парижі (1924 – 1926 рр.).

Саме у 1924 році генерал переїхав з табору в Каліші до Франції і влаштувався робітником на шахту. Через рік, після закінчення контракту, залишився в цій країні і активно включився в громадську і комбандантську роботу. Зокрема, він почав групувати навколо себе побратимів і невдовзі очолив Товариство колишніх вояків Армії УНР у Франції.

На цей період припадає активізація діяльності міністерства військових справ у складі ДЦ УНР. Міністерством керував генерал Володимир Сальський, а заступниками в нього були генерали Марко Безручко і Олександр Удовиченко. З часом робота Уряду УНР в еміграції набула чіткіших обрисів, а урядові установи запрацювали у Варшаві, Парижі й Празі.

З урахуванням того, що військово-міністерство опікувалося, з-поміж іншого, проведенням розвідувальної і контррозвідувальної діяльності, кураторство цього напрямку з позиції Франції здійснював О. Удовиченко. На нього покладалася і всі інші напрямки роботи міністерства, але чекісти у своїх документах раз у раз називали його саме «представником розвідки УНР у Франції».

Так, у довідці Іноземного відділу ДПУ УРСР від 28 квітня 1934 р. «Про дислокацію розвідки УНР поза Польщею» зазначається: «Представником розвідки УНР у Франції є ген[ерал] Удовиченко. Помічниками його з розвідувальної роботи значаться: Мілоцький і Морозовський. Паризька резидентура УНР підшукує і вербує людей для відправлення в Україну»

(ГДА СЗР України, Ф.1, Спр. 12628, Т. 7, Арк. 93).

На одній зі світлин (публікується вперше) завдяки напису на звороті є змога ідентифікувати помічника з розвідки Мілоцького, а також Ковальського. Зокрема, уже в іншому документі Микола Ковальський характеризується чекістами як «один із активних діячів петлюрівської розвідки». Олександр Удовиченко і міністр закордонних справ Уряду УНР у екзилі Олександр Шульгин на світлині, Ф.1, Спр. 6687, Т. 1, Арк. 206–0, 206–01).

На іншій світлині (публікується вперше), зробленій у 1926 році, чекісти позначили цифрами активних діячів уенерівської громади у Франції. Серед них – генерал Микола Шаповал, редактор часопису «Український Робітник», генерал Микола Капустянский, голова Військової спілки українських емігрантів у Франції, генерал Олександр Удовиченко, підписаний як член президії Військової спілки і голова «Робітничої спілки», та інші особи, яких названо представниками «петлюрівської громади» або «громади есерів» (ГДА СЗР України, Ф.1, Спр. 12617, Т. 16, Арк. 109–01).

Про те, які конкретно заходи за напрямками діяльності секторів «Наступ» (розвідувальний), «Оборона» (контррозвідувальний) або «Студії» (аналітичні дослідження) II сек-

тору невеликий перепочинок, до сприятливого випадку, коли можна буде почати операції всією армією...

Тому у своєму таборі (Каліші) він підтримував бойову готовність, не припиняв занять, розвивав культурно-просвітницьку роботу, друкував військову літературу, придбавши для цього друкарню, готував офіцерські кадри і т.д... Він найбільш енергійний, твердий і талановитий серед петлюрівських генералів... У одному зі своїх звернень до козаків якось заявив: «Так трапилось, що я завів вас сюди, і я залишуся з вами, доки не влаштую вам прийнятне життя або не виведу вас звідси» (ГДА СЗР України, Ф.1, Спр. 12628, Т. 1, Арк. 121).

Практично немає відомостей біографічного характеру, про життєві перипетії, не кажучи вже про утаємничену діяльність, і в книгах спогадів самого О. Удовиченка – «Україна у війні за державність» (Вінніпег, 1954) і «Третя Залізна дивізія» (Нью-Йорк, 1971). У них викладено лише перебіг тогочасних подій.

Водночас у цих книгах суціль зустрічаються цікаві висловлювання про Україну і її боротьбу за свободу й незалежність, які не втратили своєї актуальності понині.

«Уже другий рік Українська Армія виконувала роль авангарду Європи в боротьбі з інтернаціоналом, – писав О. Удовиченко у книзі «Україна у війні за державність». – Але виконувала цю роль самотньо, заливаючись кров'ю, в таких важких обставинах, в яких рідко які-небудь армії перебували...

Замість того, щоб її підтримати й допомогти, замість використати її молоду енергію та національне піднесення, держави Антанти вживали всіх зусиль щоб ослабити її. У напрямі знищення українського національного руху держави Антанти йшли поруч з III інтернаціоналом.

Чи то ж з власної вини Українська Армія не мала успіху?...

Сьогодні Україна має чимало своїх прихильників у всіх країнах світу, які розуміють її роль у минулому і майбутньому на сході Європи, але це розуміння ваги українського питання прийшло після того, як Українська Армія перестала існувати...»

Це було опубліковано у 1954 році. У рік гучного святкування в СРСР 300-річчя возз'єднання України з Росією, за тодішньою термінологією. Олександр Удовиченко і тоді доволі критично оцінював цей акт, не втрачав надії щодо відновлення Україною незалежності і був незмінним у своїх переконаннях стосовно тих загроз, які стояли на цьому шляху.

«Держави Антанти в своїй політиці зробили велику помилку, – писав він, – поставившись вороже до України. Ця помилка дала себе відчувати в 1920 році, коли Червона Армія кинулася на Польщу; вона дає знати себе й зараз і буде загрозою для мирного життя народів у майбутньому. Лише шляхом відновлення Незалежної Української держави Європа може позбавитися від постійної загрози з боку советського імперіалізму...»

20 лютого 2017 року на державному рівні в Україні відзначався ювілей – 130 років від дня народження Олександра Удовиченка. До проголошення незалежності України він не дожив 16 років.

Джерело: Служба зовнішньої розвідки України
Сайт «Аргумент»,
05.10.2023

У Музеї Києва відкрили виставку «Земні шляхи Небесної Сотні»

Небесна Сотня – романтизований збірний образ загиблих учасників Революції Гідності, другого Майдану (2013 – 2014 рр.). Сотня – первинно у значенні структурної одиниці Майдану, як от сотня Самооборони Майдану, Мистецька чи Медична сотня.

Небесна Сотня, попри зовсім нещодавнє походження, вже увійшла в національну міфологію як образ захисників, що ціною життя здобули українцям свободу, і тепер, з небес, залишаються патронами нашої подальшої боротьби.

Офіційно ж – 107 людей, загибель яких пов'язана із участю в Євромайдані. 107 Героїв України посмертно, завдяки жертвності яких Революція Гідності перемогла.

Виставка триватиме до 25 лютого у Музеї Історії Миста Києва за адресою вул. Богдана Хмельницького, 7.

Український інститут створив деколонізаційний посібник для закордонних музеїв – з фокусом на Україні

Це перший посібник такого роду, який розробили спеціально для музеїв та закладів культурної спадщини в Україні, Великій Британії та по всьому світі.

Путівник стане доступним інструментом для фахівців і всіх, хто намагається правильно визначити та описати культурну спадщину зі Східної Європи. Він також допоможе виявити приховані упередження та стереотипи, які могли виникнути внаслідок десятиліть агресивної політики колонізаторів.

Посібник пропонуватиме кілька практичних кроків і відповіді на запитання:

Як ідентифікувати українську культурну спадщину?

Як описувати історично змінювані державні кордони?

Як уникати некоректної лексики, термінології та маркування?

Як представляти суперечливу спадщину?

Підхід творений на основі серії семінарів, фокус-груп і незалежного тестування, посібник опублікують в цифровому форматі.

Посібник буде доступний для безкоштовного завантаження. Проект ініційований Українським інститутом та розроблений у співпраці з Museums Association, ICOM UK – International Council of Museums UK та ICOM Ukraine за підтримки British Council Ukraine.

Театр комуністичних карабасів

Довірливі (і не дуже) західні інтелектуали в ролі «золотого ключика» Москви

Хто вигадав термін «корисні бовдури» та як радянська влада використовувала західних інтелектуалів для власної пропаганди?

25 травня 1926 року на розі бульвару Сен-Мішель і вулиці Расін в Парижі кількома пострілами впритул був вбитий Симон Петлюра. Стрільця одразу затримали перехожі, але він насправді не дуже й намагався втекти. Самуїла Шварцбарда – а саме так звали вбивцю – відправили під арешт, і вже в жовтні 1927 року він постав перед судом.

В середовищі української еміграції – навіть серед політичних супротивників загиблого – не було сумнівів, що вбивство головного отамана було організоване радянськими спецслужбами. Хоча б тому, що в окупованій більшовиками Україні Петлюри ще в 1921 році був оголошений смертний вирок.

А сам Шварцбард контактував з емісарами з Москви зонайменше напередодні вбивства. Та й деякі деталі його біографії наводили на думку, що він міг бути відправлений до Франції саме як законспірований агент – після своєї служби в Червоній Армії.

Проте адвокат Шварцбарда Анрі Торрес зробив усе можливе, щоб ці підозри залишилися в тіні. Наполягаючи на тому, що вбивця «лише» мстився за єврейські погроми, що відбувалися на теренах України в 1918-1919 роках.

Співчуття публіки до жертв погромів, за його розрахунком, мало перетворити процес над Шварцбардом на суд над самим Петлюрою. Проте й цим він не обмежився. У списку свідків захисту з'явилися люди, які... не могли бути в той час в Україні. Навіть фізично.

Наприклад, відомий французький фізик Поль Ланжевен, який на суді зізнався, що про події на іншому боці Європи знає виключно «з документів і газетних публікацій». Або ж... Альберт Ейнштейн, від допиту якого Торрес, втім, «шляхетно» відмовився. Свою думку щодо можливих мотивів Шварцбарда публічно висловлювали також Максим Горький, Анрі Барбюс, Ромен Рол-

лан, Анрі Бергсон, Олександр Керенський... Ну й звісно, єврейські організації, які зрозуміли, що процес дозволить нагадати світу про трагічну долю своїх одноплемінців.

Втім, навіть такого відомого єврейського діяча як Володимир Жаботинський напружив той факт, що за захист взявся саме Анрі Торрес. Який при цьому категорично заперечував проти долучення інших адвокатів. Адже Торрес мав репутацію «радянської креатури».

Торрес заявив, що є «принципово безпартійним». Та й взагалі ще в 1923 році його... виключили з комуністичної партії Франції. Залишається додати – «вчасно». Майже так само, як вчасно для версії захисту, з червоноармійців «виписався» передбачливий Шварцбард.

Іронія насправді доречна. Адже лише після краху комуністичного режиму стало відомо, що за судом в Парижі в РСРП не просто уважно стежили. А й значною мірою визначили хід і сценарій процесу – при-

Могила Симона Петлюри, а також його дружини Ольги і доньки Лесі на паризькому цвинтарі Монпарнас

Поль Ланжевен і Альберт Ейнштейн

наймні з боку захисту.

Та й саме вбивство Петлюри врешті-решт погодилися зарахувати до списку «ліквідацій», влаштованих ЧК-ОГПУ-НКВД. А щодо «свідків» з гучними іменами – то це була лише одна з операцій чекістів, в якій західні інтелектуали допомагали відвести увагу від більшовицького терору.

У пресі і досі сперечаються, хто вигадав термін «корисні бовдури». Володимир Ленін, якому часто приписують авторство, в жодному з надрукованих текстів його не використав. Дехто навіть стверджує, що вперше термін взагалі з'явився вже за часів «холодної війни» і по західний бік залізної завіси.

Це не зовсім так. Бо про те, що комуністи так іменували несвідомих чи благадушних «помічників» з іншого табору, першим розповів Богдан Радіца, який втік з «тітівської Югославії» наприкінці другої світової.

Та й незалежно від того, називали комуністи західних інтелектуалів «корисними бовдурами» чи ні, ставлення до них цілком відповідало цьому визначенню. Користувалися їхніми «послугами» більшовики ще до здобуття влади. Бо навіть тоді, коли Ленін із соратниками були лише невеликою маргінальною групою, їм були потрібні гроші – і бажано не свої.

Максим Горький і Марк Твен у клубі американських письменників

Для акумуляції коштів слово людини з гучним іменем важило дуже багато. Першим у цьому переконався вже згаданий Максим Горький, який ще на початку ХХ століття працював для більшовиків своєрідним фінансовим «пилососом». Активно використовуючи для цього свої зв'язки на Заході – зрештою, вже тоді його вважали знаним літератором.

Поки гроші збирали для підпільників, які боролися із царатом, – їм симпатизувала не лише освічена публіка («Товариство друзів російської свободи» діяло навіть в США – за участі Марка Твена та Етель Войнич), а й прогресистські політичні рухи – насамперед соціалісти, ба навіть цілі держави – якщо йшлося про супротивників Російської імперії у війнах (Японія у 1904 – 1905 роках, Німеччина у 1914 – 1917).

Втім, показово, що гроші для більшовиків – і під виглядом гонорарів для Горького, і від німецьких есдеків, і від німецького ж Генерального штабу – йшли через руки однієї особи, Олександра Парвуса. Частину грошей, користуючись своїм «монопольним» становищем, він просто привласнював.

Після захоплення більшовиками влади ситуація, звісно, змінилася. Тепер вони самі стали урядом Росії. І при цьому не приховували намірів валити чинні режими майже по всій планеті під гаслами світової революції.

«Попутники», звісно, були потрібні й надалі – але не так для залучення коштів (тепер в розпорядженні Леніна були ресурси і без того чималої держави та захоплених принагід-

но сусідніх країн), як для супроводу спецоперацій за кордоном. А головне – вони мали стати золотим ключем – чи радше «відмичкою» – для «зламу» більшовиками їхніх власних батьківщин.

«Кустарних» методів «індивідуальної обробки» та сумнівних гешефтів Парвуса-Горького для цього було вже замало. До того ж і в самого «буревісника революції» почалися дуже невчасні коливання і сумніви. Леніну були потрібні стійкіші борці, професіонали, які б не відволікалися на «богобудівництво» та подібні на нього

Віллі Мюнценберг

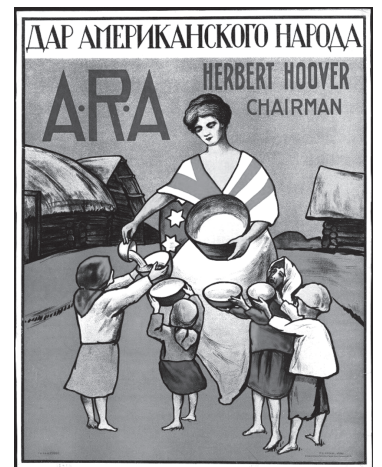
ях перебував і Соціалістичний інтернаціонал молоді, секретарем якого його невдовзі обрали.

В Швейцарії в цей час опинилися й ватажки більшовиків, з якими Мюнценберг швидко зійшовся і навіть допомагав переправити їх через Німеччину до Швеції (звідки вони могли вирушити додому) – в укладеному «пломбованому» вагоні.

Через кілька місяців після захоплення Ленініним влади в Росії з Швейцарії вислали і самого Мюнценберга – на його батьківщину, де в цей час також спалахнула революція. Той одразу ж приєднався до «спартаківців» (майбутньої комуністичної партії Німеччини), а на першому конгресі «Комуністичного интернаціоналу молоді» в Берліні був обраний її міжнародним секретарем. Вже в цьому статусі Мюнценберг знову запропонував свої послуги Леніну та його спільникам.

А послуги більшовикам і справді були потрібні. Адже кілька років розбудови комуністичного режиму завершилися тим, що підконтрольні Москві території охопив голод. І «архітектори світової революції» змушені були заволодіти про порятунком.

Гроші для жертв голоду збирав і Горький – доволі успішно, між іншим, на його прохання відгукнулися чи не усі його європейські знайомці. Але це була радше благодійна програма. Ще масштабнішою була допомога від американської АРА, очолюваної Гербертом Гувером, майбутнім президентом США. Роздратований Ленін, однак, вдячності не відчував. Навпаки – хотів протиставити «подаянням буржуазії» суто «пролетарську» альтернативу.

Плакат АРА

Саме такою альтернативою покинула була стати організована Мюнценбергом «Міжнародна робітничка допомога». За задумом комуністів вона мала звертатися до західних профспілок та інших робітничих організацій, «попутників» інтелектуалів та просто небайдужих громадян – щоб ті виявили солідарність із «першою в світі державою робітників та селян».

Реальні обсяги зібраних «Міжрабпомом» пожертв – близько 5 мільйонів доларів – зонайменше на порядок поступалися допомозі АРА та інших «буржуазних» благодійників. Від голодної смерті радянських підданих зрештою врятував Гувер, а не Мюнценберг. Але Леніну «Міжрабпом» був насправді потрібен для іншого. Тепер він мав механізм більш-менш легального проникнення на Захід – під виглядом допомоги тамтешнім робітникам з боку «вдячної за порятунок від голоду» більшовицької Росії.

Вже за кілька років «помічники», не криючись, діяли на всьому просторі Старого Світу – від Ірландії до Японії. Допомагали навіть у проведенні загальної мобілізації, що майже паралізував в 1926 році Британію.

Спогади Фріца Платтена про мандрівку Леніна в «пломбованому» вагоні

Театр комуністичних карабасів

Довірливі (і не дуже) західні інтелектуали в ролі «золотого ключика» Москви

9 Ну й, звісно робітничі, соціал-демократичні, анархістські організації насичувалися «агентами впливу» і просто агентами, для яких створювали відповідні «легенди». Того ж Шварцбарда вважали цілком «своїм» серед французьких анархістів, і товариші згодом його цілком свідомо захищали.

Звісно, мережу «Міжрабпому» не перекидали зброю чи вибухівку – для цього зазвичай використовували інші канали, включно з дипломатичними (втім, більшовицькі дипкур'єри возили в той час й діаманти з предметами мистецтва – награване шляхом конфіскації і ревізій гарячково конвертували в золота та валюту). Але підтримати комуністичні осередки та фінансувати їхню діяльність можна було цілком.

Щоб не виникало питань, звідки беруться гроші, в підпорядкування «благодійної» організації передавали промислові підприємства, землі і рибальські угіддя. Втім, про прибуток здебільшого не йшлося, зазвичай через них просто «прокачувалися» субсидії з радянської державної скарбниці.

Головним же напрямком діяльності «Міжнародної робітничої допомоги» за кордоном – цілком офіційно – стала пропаганда. Мюнценберг став власником видавництва «Нойер Дойчер Ферлаг», навколо якого постала ціла медіа-імперія. Її флагманом була «Робітничая ілюстрована газета», до роботи в якій Мюнценберг залучив найкращих авторів і ілюстраторів, зокрема «винахідників фотомонтажу» Джона Хартфілда і Георга Гросса.

Її доповнювали щоденні газети «Берлін ам морген» і «Вельт ам абенд» та «нишеві» видання кшталт «Шляху жінки» чи «Робітничого фотографа». Ну й, звісно, про «успіхи» СРСР розповідав часопис «Радянська Росія в світликах». За кілька років за накладом і впливом на ринок холдинг Мюнценберга увірвався до провідної п'ятірки в Німеччині. Але газети, контрольовані ним, виходили і в багатьох інших країнах – навіть на Далекому Сході.

Не меншу увагу новоспечений «медіамагнат» приділяв кіновиробництву. Але його база знаходилася не в Німеччині, а в самій Росії – нею стало кінобюро «Міжрабпом», яке потім перетворилося на «Міжрабпом-Русь» і зрештою на «Міжрабпом-фільм».

Саме ним були зняті «Аеліта» за романом Олексія Толстого, «Закройщик з Торжка», «Процес проти мільйоні», «Свято Святого Йоргена», «Маріонетки» тощо. На Заході Мюнценберг займався переважно прокатом – зокрема й німецької

Афіша фільму «Аеліта»

версії «Панцерника «Потьомкін»». Наскільки успішними були всі ці проекти з комерційної точки зору – казати важко. Гроші на пропаганду більшовики витрачали, не оглядаючись на «буржуазні» прибутки. Однак Мюнценберг в будь-якому разі дуже переконливо грав роль успішного видавця і продюсера.

Та вів відповідний спосіб життя. Що в свою чергу дозволяло йому займатися ще одним – вже неофіційним, але, мабуть, найголовнішим завданням. Залученням на свій бік (а точніше на бік більшовицької Москви) все тих же «корисних бовдурів». Але не тільки «поштучно», а й в «промислових» масштабах, майже як на конвеєрі.

Мюнценберга часто називають винахідником цієї технології – створення безкінечної кількості громадських організацій, які декларують найсвітліші та найшляхетніші цілі, залучають до своїх лав якомога більше гучних імен, а потім спрямовуються у потрібне русло інфільтрованими до організацій керівниками ззовні функціонерами.

Подіювали, що сам Віллі їх іронічно називав «клубами невинних» – проте його громадянська дружина (і, принагідно, керівниця «Нойер Дойчер Ферлаг») Бабетта Гросс згодом ці чутки палко заперечувала. Хоча термін цей, варто погодитися, не менш влучний, аніж «корисні бовдури».

Публічно, звісно, і «корисних» іменували «попутниками», і їхні «клуби» – «супутниками». Ні, їх не порівнювали з керованими із землі космічними апаратами (до їхнього запуску залишалося три десятки років), організації «попутників» ототожнювали з планетами, що обертаються навколо Сонця, а світилом, відповідно, був Комінтерн. Але некерованими «природними об'єктами» вони в будь-якому разі вони мали лише виглядати.

Україну пропагандисти позиціонували як частину « нової Росії »

Вже до співробітництва з «Міжрабпомом» Мюнценбергу вдалося залучити справжніх «зірок» – Мартина Андерсена-Нексе, Джорджа Бернарда Шоу, Анрі Барбюса, Альберта Ейнштейна... А потрапивши в тенета одного «клубу невинних», вони потім постійно опинялися в складі інших.

Варто було, скажімо, викрити маріонеткову організацію «Друзі Радянської Росії», як Мюнценберг створив іншу – «Товариство друзів нової Росії». На чолі її опинився все той же Ейнштейн. А його ім'я дозволило залучити до організації Томаса Манна і Альфреда Дебліна. Газети навіть повідомили про приїзд автора теорії відносності до СРСР.

Згодом виявилось ще це свідомо запущена дезінформація, але великий фізик не наважився розі-

врати стосунки з Мюнценбергом. Довірливість інтелектуалів і своєрідне розуміння ними порядності, готовність підтримувати або навпаки – в потрібний момент мовчати, так би мовити «за компанію», щоб не «підставляти друзів», були справжнім подарунком для комуністів.

«Клуби невинних», звісно, працювали не лише на Комінтерн. Не меншим, якщо не більшим світилом для них були радянські спецслужби – в 20-х роках це було ОГПУ. Розвідники, скажімо, скаржилися, що довгий час не могли діяти на теренах Сполучених Штатів, адже в цій країні в них не було ані політичного (не існувало впливової комуністичної партії), ані дипломатичного прикриття – США не визнавали СРСР, тож навіть посольство в Вашингтоні було відсутнє.

На допомогу прийшов Мюнценберг, який спочатку створив «Робітничий Альянс за торгової стосунки з Радянською Росією», а потім включився у захист Ніколло Сакко і Бартоломео Ванцетті – до цієї гучної справи були також активно залучені американські анархісти, профспілкові активісти, журналісти і письменники (скажімо, Ептон Сінклер і Джон Дос Пасос), в середовищі яких він вишукував чергових «попутників».

Звісно, був задіяний і вже наявний в нього набір «корисних інтелектуалів» – проти смертного вироку виступили Альберт Ейнштейн, Бернард Шоу, Герберт Веллс... Цікаво, що до захисту був залучений і вже згаданий Анрі Торрес. Але це ж може бути співпадінням?

З іншого боку – далеко не завжди в черговому «клубі невинних» можна було розгледіти «відбитки пальців» Мюнценберга. Можна навіть припустити, що його «колеги» з Комінтерну чи ОГПУ просто діяли за опрацьованим ним сценарієм. Створювали нові чи «зламували» старі громадські організації, використовуючи їхніх членів у своїх інтересах. І не обов'язково одразу. Можна було дочекатися «слухної нагоди».

Хто ж міг передбачити, що така поважна організація як французька «Ліга прав людини» в 30-ті роки не стане засуджувати організовані Сталіним «московські процеси» над опозиціонерами, а намагатиметься виправдати їх? Навпаки. Членський квиток «Ліги», знайдений у Шварцбарда, його адвокат згадував як аргумент на його користь.

Зрештою, й Ейнштейн повірив у сталінський «судовий» спектакль, а ще раніше – відкликав свій підпис з протесту проти більшовицьких переслідувань «буржуазних спеці-

Йосип Сталін і Ромен Роллан

«Всесвітній конгрес за мир», організований за активної участі Мюнценберга в Брюсселі саме перед його викликом до Москви

лістів». Втім, в проміжках між цими двома вчинками він встиг заявити, що «бував обдуреним організаціями, які представлялися суто пацифістськими чи гуманітарними, а насправді займалися нічим іншим, як замакуфльованою пропагандою на службі російського деспотизму».

Від інших інтелектуалів з «кишені Мюнценберга» і цього не почули. Барбюс та Роллан «не помічали» голodomору й сталінських чисток та звинувачували очільника Директорії в єврейських погромах.

«Червоний медіамагнат», втім, встиг використати довірливих інтелектуалів ще в

кількох своїх кампаніях. Коли Комінтерн вирішив створити міжнародну асоціацію для «розширення та координування революційних дій в Азії, Африці та Латинській Америці», медіа Мюнценберга одразу ж почали обробляти аудиторію в потрібному дусі, сам він створив Комітет дій, президентом якого став засновник німецької «Ліги прав людини», а в 1927 році в Брюсселі був влаштований конгрес за участю делегацій з колонізованих та залежних від метрополій країн (але, звісно, не тих, які були захоплені Москвою – їх знову ж таки «не помітили»).

Головує Анрі Барбюс. Запрошені, серед яких Джавахарлал Неру, Джозайя Гумеді і (яка несподіванка) Альберт Ейнштейн, у захваті. Леопольд Сенгор каже, що «Радянський Союз – єдина країна у світі, яка справді бореться з колоніалізмом». Обидва секретарі створеної на конгресі Антиімперіалістичної ліги – комуністи. Бабетта Гросс іронізує щодо «дитячих» надій «кольорових» на Москву...

В 1932 році Мюнценберг організував в Амстердамі «Всесвітній конгрес проти війни», зібравши біля двох тисяч делегатів з 27 країн (більшість – комуністи, голова оргкомітету – Горький). На конгресі створили Світовий комітет проти війни та фашизму. На чолі його стає все той же Барбюс (а після його смерті – Ланжевен, той самий свідок на суді над Шварцбардом, з часом – голова комітету «Франція – СРСР»), а серед членів – Ейнштейн, Драйзер, Сінклер, Дос Пасос...

Щоправда, завадити приходу до влади в Німеччині нацистів ані комітет, ані медіа-імперія Мюнценберга не змогли. Не в останню чергу тому, що його газети всі зусилля зосередили на кампанії проти соціал-демократів та буржуазних партій, союз з якими хоча б теоретично міг зупинити Гіт-

лера. «Червоний медіамагнат» був змушений залишити батьківщину – тепер вже назавжди.

Він помстився нацистам організацією в Лондоні «альтернативного» процесу у справі підпалу рейхстагу та випуском так званої «Коричневої книги», в якій зібрав усі звинувачення на їхню адресу, справжні та удавані. Суміш вийшла настільки ядуchoю, що від приписаного йому авторства відкараскався здавалося безвідмовний Ейнштейн.

Останньою масштабною і при цьому вдалою операцією Мюнценберга стало підкорення Голлівуду. З традиційним для нього розмахом і вже не раз опрацьованими методами. Для вирішення цього амбітного завдання, «червоний медіамагнат», використав, зокрема, налив за океан біженців з Німеччини, серед яких було чимало талановитих фахівців з виробництва кіно, які й справді ненавиділи нацистів.

Багаторічний помічник Мюнценберга Отто Кац (він продукував, між іншим, і лондонський «контрпроцес») приїхав до Сполучених Штатів під псевдонімом «Рудольф Бреда». Й розгорнув бурхливу пропагандистську та вербувальну діяльність, що завершилася створенням «Антинацистської ліги Голлівуду».

Дехто з розагітованих – за прикладом сценариста Дональда Огдена Стюарта – взагалі вступив до комуністичної партії. Сам Мюнценберг відвідав США цілком відкрито і його зустріли з таким захопленням, що це навіть викликало приступ ревності у Москві.

Власне, «ляльковод» західних інтелектуалів ніколи не був особливо близьким до Йосипа Сталіна – його найближчими партнерами після смерті Леніна були «комінтернівці» Карл Радек і Григорій Зінов'єв. І з зміцненням всевладдя «кремлівського горця» ставлення до Мюнценберга лише погіршувалося. Так, його терпіли, поки він був «корисним» (і в цьому нагадував своїх підопічних «бовдурів»), але лише, так би мовити, до часу.

За іронією долі, в той момент, коли приготовані ним інтелектуали виправдовували сталінські «судові» спектаклі, Мюнценберг приїхав за викликом керівництва Комінтерна до Москви. І раптом зрозумів, що наступною жертвою стане він сам. Вирвався з СРСР йому вдалося лише дивом.

За допомогою Пальміро Тольятті – який переконав своїх кураторів в тому, що лише Мюнценберг зможе організувати на Заході кампанію з пропагандистського прикриття радянського втручання у громадянську війну в Іспанії.

52 роки тому радянський КДБ розпочав операцію «Блок» – найбільшу репресивну акцію проти українських дисидентів

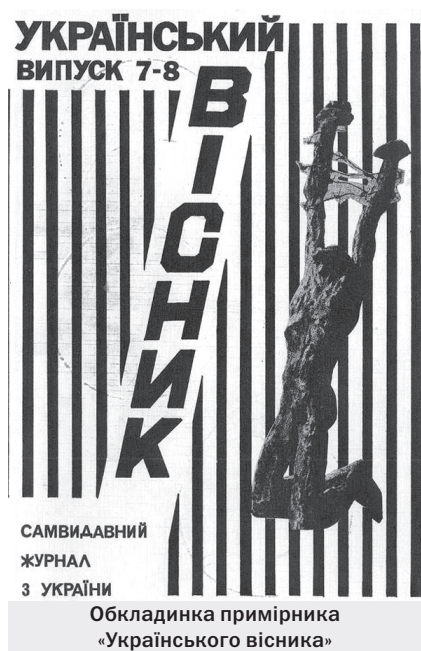
Різдво 1972 року. В оселі Садовських у Львові на Вертеп зібрався цвіт української інтелігенції: Любомира Попадюк, Василь Стус, Олена Антонів, Ірина Калинець, Михайло Горинь, Стефанія Шабатура і багато інших. Всі веселі і щасливі. Вже за кілька днів, 12 січня, в Україні почнеться «генеральний погром» шістдесятництва.

Саме цього дня КДБ розгорнув операцію «Блок» – найбільшу репресивну акцію проти українських дисидентів. Одночасно заарештували більшість відомих представників національно-демократичного руху.

Святкування Різдва на квартирі (зліва направо: Люба Кендзьор, невідомий, Марія Ковальська, Ігор Калинець, Дзвінка (прізвище невідоме), Дзвінка Калинець)

Про те, що КДБ готує репресії, було відомо давно. З січня 1970 року почало виходити в самвидаві перше в Україні періодичне видання – «Український вісник», на зразок московської «Хроніки текущих событий» (ХТС). Але на відміну від нього, «Український вісник» містив не тільки інформацію про репресії та становище політ'язнів, а й подавав твори, поширені в самвидаві – дослідження з історії, дані щодо геноциду українців, літературознавчі роботи, вірші, прозу. Журнал був створений за ініціативою В'ячеслава Чорновола, який і став головним редактором цього часопису.

САМВИДАВНИЙ
ЖУРНАЛ
З УКРАЇНИ

Обкладинка примірника
«Українського вісника»

Василь Овсієнко розповідає: «На п'ятому числі «Український вісник» об'їздився – його зупинили в середині 1971 року, бо пішли чутки про те, що ось-ось почнуться арешти, і сам Нікітченко (до липня 1970 року голова КДБ при Раді Міністрів УРСР – ред.) мав розмову з Іваном Світличним і сказав: «Доки ви не були організовані, ми вас терпіли. Відтак, коли у вас з'явився журнал, ми вас терпіти не будемо». Вирішено було зупинити видання «Українського вісника», однак уже було пізно».

30 грудня 1971 року Політбюро ЦК

Світліни В'ячеслава Чорновола з кримінальної справи 1972 року

КПРС «ухвалило рішення про початок загальносоюзної акції проти самвидаву». Партійне керівництво УРСР на чолі з Петром Шелестом підтримало ініціативу Москви, бо фактично не мало влади в республіці.

Щоб створити привід для численних арештів, КДБ розіграло справжній шпигунський сюжет. 4 січня 1972 на станції Чоп було затримано громадянина Бельгії, члена «Спілки української молоді» Ярослава Добоша. Під час перебування в Україні він встиг зустрітися з багатьма діячами українського руху опору. У КДБ іноземця примусили зізнатися, що він прибув «для виконання завдання закордонного антирадянського центру бандерівців ОУН». Всі арешти в січні 1972 року були пов'язані зі справою Добоша.

Тож, починаючи з 12 січня 1972 р. упродовж півтора року в Україні були заарештовані близько ста осіб: у Києві – Іван Світличний, Євген Сверстюк, Василь Стус, Леонід Плющ, Зіновій Антонюк, Іван Дзюба та інші; у Львові – В'ячеслав Чорновол, Михайло Осадчий, Іван Гель, Стефанія Шабатура, Ірина Стасів-Калинець, трохи пізніше Ігор Калинець та інші.

Також було проведено тисячі обшуків, десятки тисяч людей були стероризовані допитами як свідки, викинуті з роботи, з вишів. А за два наступні роки кількість заарештованих подвоїлася. Майже всі провідні діячі шістдесятництва отримали по 7 років ув'язнення в таборах суворого режиму та по 5 років заслання й були етаповані до Сибіру.

Найбільший термін ув'язнення був у правозахисника Івана Геля – 10 років суворого режиму та 5 років заслання. До спецпсихлікарні запроторили Миколу Плахотнюка, Леоніда Плюща, Василя Рубана та Бориса Ковгара.

Рух опору зміг оговтатися від «генерального погрому» лише у другій половині 70-х років. Тоді основним засобом боротьби з системою став захист прав людини.

Російська влада й сьогодні використовує радянські методи боротьби з інакодумцями. З початком російської агресії проти України у 2014 році, а особливо під час повномасштабного російського вторгнення, окупанти не полишають спроб з придушення всього українського на захоплених територіях. Тисячі українських цивільних перебувають за російськими ґратами.

Особлива ж ненависть проявляється до корінного населення Криму – кримських татар. За словами Таміли Ташевої, постійної представниці президентства України в Криму, сьогодні на території півострова російська влада тримає за ґратами щонайменше 204 громадян України, приблизно 123 з них – кримські татари.

Марія КРИКУНЕНКО

Опубліковано у виданні Харківської правозахисної групи
Сайт «Аргумент», 13.01.2024

Календар всесвітньої історії

2 лютого

Народилися: 1812 – Євген Гребінка, письменник; 1901 – Валер'ян Підмогильний, письменник доби Розстріляного Відродження.

Померли: 1936 – Євген Плужник, поет, драматург, перекладач, жертва комуністичного терору.

3 лютого

Народився: 1864 – Володимир Самійленко, поет, драматург, певний час жив і працював у Чернігові.

Помер: 2009 – Павло Загребельний, письменник.

4 лютого

1793 – другий поділ Польщі, внаслідок якого Волинь і Поділля приєднано до Російської імперії

1945 – в Ялті відкрилася Кримська конференція глав урядів СРСР, США і Великої Британії, на якій союзники погодили військові плани і повоєнний устрій Європи.

Народився: 1746 – Тадеуш Костюшко, керівник антиросійського польського повстання, учасник війни за незалежність США,

5 лютого

1850 – американська компанія «Фелікс» запатентувала арифмометр, настільну механічну машину для чотирьох арифметичних дій.

6 лютого

1945 – створена Всесвітня федерація профспілок.

1952 – у день смерті Георга VI на престол зійшла Єлизавета II, королева і голова держави Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, глава 15 держав Співдружності.

7 лютого

1863 – у США Алансон Крей запатентував перший вогнегасник.

Народилися: 1804 – Микола Маркевич, український історик, етнограф, письменник, фольклорист, композитор; 1812 – Чарльз Діккенс, англійський письменник; 1847 – Олександр Русов, український етнограф, фольклорист.

8 лютого

1904 – початок російсько-японської війни.
Народився: 1828 – Жюль Верн, французький письменник, класик пригодницької літератури і наукової фантастики.

9 лютого

1667 – у селі Андрусові поблизу Смоленська укладено перемир'я між Річчю Посполитою і Московською державою, що завершило російсько-польську війну 1654 – 1667 рр. Відповідно до умов Андрусівського миру, Україну поділили навпіл, кордон пройшов по Дніпру. Росії було повернуто Смоленське і Чернігівське воєводства, визнано возз'єднання з нею Лівобережної України, передано на два роки Київ (в умові було кілька застережень, які давали змогу залишити Київ за Росією назавжди). Запорізька Січ оголошувалася під спільним керівництвом, Правобережна Україна і Білорусь – за Річчю Посполитою.

1918 – у Бресті підписано мирний договір, за яким Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина і Бол-

гарія визнали Українську Народну Республіку самостійною державою. Це був перший мирний договір у Першій світовій війні.

10 лютого

1940 – У Кракові радикальна частина Організації Українських Націоналістів створила Революційний провід на чолі зі Степаом Бандерою. Розкол ОУН на «бандерівців» і «мельниківців».

1947 – У Парижі підписані мирні договори між державами, які перемогли в Другій світовій війні, і колишніми союзниками нацистської Німеччини.

Народилися: 1773 – Василь Каразін, просвітник. Вчений, ініціатор створення Харківського університету, що зараз носить його ім'я; 1898 – Бертольд Брехт, німецький драматург і режисер; 1936 – Богдан Горинь, український політичний і громадський діяч, дисидент.

Померли: 1755 – Шарль Луї де Монтеск'є, французький філософ; 1923 – Вільгельм Рентген, перший лауреат Нобелівської премії з фізики; 1944 – Марко Безручко, український військовий діяч, голова штабу Корпусу Січових Стільців, начальник штабу Армії УНР.

11 лютого

1809 – американський інженер Роберт Фултон запатентував пароплав.

1989 – відбулась установча конференція Товариства української мови ім. Тараса Шевченка (тепер – Всеукраїнське товариство «Просвіта» ім. Тараса Шевченка).

Народилися: 1847 – Томас Едісон, видатний американський винахідник; 1873 – Микола Міхновський, український правник, публіцист, ідеолог і лідер самостійницької течії українського руху.

12 лютого

1809 – народився Авраам Лінкольн, 16-ий президент США, який звільнив американських рабів.

13 лютого

1895 – французькі винахідники Огюст і Луї Люм'єри запатентували сінематограф, комбінацію кінокамери й кінопроектора.

14 лютого

1876 – американський винахідник Александр Белл подав патентну заяву на перший телефон.

1897 – помер Пантелеймон Куліш, український письменник, фольклорист, етнограф, перекладач, критик, редактор, видавець.

1918 – Радянська Росія перейшла на григоріанський календар (1 лютого до юліанського календарем).

1956 – у Москві відкрився XX з'їзд КПРС, відомий засудженням культу особи Сталіна.

15 лютого

1564 – народився Галілео Галілей, видатний італійський учений.

1947 – постановою уряду в СРСР заборонено шлюби між радянськими громадянами й іноземцями.

1989 – завершено виведення радянських військ з Афганістану (почато 15 травня 1988 р.). Кінець афганської війни СРСР, що почалася у 1979 році введенням радянських військ у цю країну.

Театр комуністичних карабасів

Довірливі (і не дуже) західні інтелектуали в ролі «золотого ключика» Москви

10

Ще до останнього приїзду «червоного медіамагната» з Москви, газета «Піонерська правда» надрукувала казку «Золотий ключик, або Пригоди Буратіно» Олексія Толстого (його «Аеліту», нагадаю, екранізував «Міжрабпом»). Зазвичай її вважають пародією на московську театральну тусовку. А прототипом Буратіно називають Максима Горького.

Втім, деякі повороти сюжету надто вже нагадує зовсім іншу історію. В якій «ляльковод», дуже схожий на Карабаса-Барабаса, за допомогою веселого бовдура-маріонетки та його друзів намагається здобути ключ від іншого світу. Але так і не досягає мети.

Скарги ж Тарабарському королю завершуються тим, що той звільняється від надокучливого Карабаса і забирає ляльок собі... Дивно тільки, що «ерфуртський вундеркінд» так довго вважав себе незамінним. Врешті-решт, вербував «корисних інтелектуалів» не лише він.

Мюнценберг, щоправда, надії не втрачав до останнього – навіть після офіційно виключення з німецької компартії. Коли Сталін підписав пакт із Гітлером – відкрито звинуватив його в зраді. І навіть намагався розпочати боротьбу проти обох диктаторів, бо, вочевидь, щиро вважав себе антифашистом.

Але зрештою потрапив до французького табору для інтернованих німецьких громадян, втік під час перевезення до іншого місця разом із ще одним ув'язненим... І невдовзі його тіло знайшли понівеченим та повішеним у лісі.

Подейкують, що вбивцею – тим самим «товаришем за втечею» – був майбутній міністр держбезпеки НДР Еріх Мільке. Але ж свідків не залишилося... то може це теж було «вбивством з пристрасті»?

Засновані Мюнценбергом рухи – антивоєнний, антиколоніальний, антифашистський та багато інших – після другої світової були відроджені. Вони й справді були дуже потрібні для Москви. Участь в них брали все ті ж «інженери людських душ» – і з часом «корисних активістів» ставало все більше.

Бабетта Гросс теж не кинула медійну справу. Вона стала співзасновницею шанованої й досі газети «Франкфуртер альгемайне цайтунг». А «Межрабпом-фільм» в 1948 році став «Кіностудією імені Горького». Ну, не на честь же Мюнценберга було її називати!

Олексій МУСТАФІН,
журналіст, Київ

Стаття була опублікована на сайті kyiv24.news
«Українська правда» – «Історична правда»,
15.01.2024
Pravda.com.ua

Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник Михайла Коцюбинського

Хома Коцюбинський – гість Ольги Кобилянської

Вагомість і значущість творчого внеску Ольги Кобилянської у вітчизняну культуру бачать у поєднанні модерно-психологічної манери письма з національно-патріотичною ідеєю. Згідно з «Автобіографією», видатна літераторка, «пишучи що-будь, довше чи коротше, лиш одно мала в душі: Україну, ту велику, пишну, пригноблену, сковану Україну, її одну й ніщо інше».

Нелегким був життєвий і творчий шлях Ольги Кобилянської. Все її життя пройшло на Буковині, яка до 1940 року була відмежована кордонами від Наддніпрянської України і входила до складу Австро-Угорської імперії та держав, що постали на її руїнах. Кожного, кому пощастило зустрічатися з Ольгою Юліанівною, захоплювали її велика скромність, людяність і душевна теплота. Доньку молодшого брата Олександра Оленку Ольга Кобилянська виховувала ще з її дитячих літ і удочерила.

У книзі «Ольга Кобилянська в критиці та спогадах» (Державне видавництво художньої літератури, Київ, 1963 р.) опубліковані про неї най-

Зліва направо: Олег Панчук, Галина Панчук, Ольга Кобилянська, Ігор Панчук, Хома Коцюбинський, Ельпидефор Панчук.

ближчих людей письменниці: Олени Олександрівни Кобилянської-Панчук та її чоловіка Ельпидефора Матвійовича Панчука. Їхній старший син Ігор, учень 8-го класу 3-ї середньої школи м. Чернівці, написав спогади «Моя бабуся», вперше вміщені в газеті «Комсомолец Буковини» 27 листопада 1940 року. Подружжя мало ще одного сина – Олега. Ельпидефор Матвійович, зять письменниці, на час виходу згаданої книги спогадів

(1963 р.) був старшим науковим працівником Чернівецького музею Ольги Кобилянської. Ігор Ельпидефорович, тоді кандидат хімічних наук, викладав у Чернівецькому університеті.

Раритетний фотознімок 1940 року зафіксував момент спілкування директора Чернігівського музею М. М. Коцюбинського, брата письменника – Хоми Михайловича Коцюбинського з родиною Ольги Юліанівни Кобилянської у Чернівцях.

Художник Іван Іжакевич

У часи становлення нашого музею серед перших художніх робіт, що поповнили його колекцію у 1938 р., були ілюстрації до повісті М. Коцюбинського «Fata morgana», створені знайомим українським художником Іваном Сидоровичем Іжакевичем. У січні цього року відзначаємо 160-ліття з дня його народження.

Якби про живописця, графіка і письменника, народного художника України Івана Іжакевича зняли фільм, то це була б вражаюча біографічна драма зі щасливими, сумними і, часом, зовсім несподіваними поворотами сюжету про людину, який судилося своїм талантом і невтомною працею лишити визначний слід в історії української культури.

Іван Іжакевич, який народився 18 січня 1864 р. у с. Вишнопіль на Черкащині, був старшим з 12 дітей у бідній селянській родині. Мати мріяла, аби він став священником. Самотужки навчившись читати і писати, у 12 років майбутній художник вирушає до Києва, де дядько влаштовує його посахоносцем до архієрея у Братському монастирі. Проте завдяки наполегливості і працелюбству хлопця, його талант таки знайшов собі дорогу: уже за якийсь час дядько, помітивши здібності племінника до малювання, віддав його до іконописної школи в Києво-Печерській Лаврі. По її закінченні Іван Іжакевич вступає на навчання до рисувальної школи Миколи Мурашка, де одночасно працює помічником свого учителя, аби мати змогу платити за уроки. Згодом молодий художник продовжить свою освіту вже у Петербурзькій Академії мистецтв.

Ще у роки навчання до Іжакевича приходять перше визнання і підтримка авторитетних майстрів. Разом з іншими учнями у М. Мурашкі молодий художник бере участь у реставрації фресок в Кирилівському монастирі під проводом М. Врубеля і А. Прахова, зокрема, створює образ Богоматері на хорах. Подейкують, що саме М. Врубель порадив 20-річному Іванові вступити до Академії, де його роботи неодноразово отримують відзнаки. У той же «петербурзький» період він стає доволі популярним художником-ілюстратором, чії роботи виходять на сторінках численних журналів.

У розмаїтті художніх робіт Іжакевича немало полотен з яскраво вираженою українською народною тематикою. А в розписі храмів в образах святих можна було впізнати рідних і знайомих художникові людей. Доволі широким було й коло жанрів і технік, в яких працював автор: це станковий живопис, іконопис та розписи храмів, у царині ілюстрацій – меццо-тинто (наприклад, ілюстрації до «Кобзаря» Т. Шевченка 1939 р.) та гризайль. Останню з названих технік Іжакевич досконало опанував ще у 1890-х. Її особливістю є те, що малюнок виконується в тонах градацій одного кольору, найчастіше – сірого або сепії. Іжакевич ілюстрації в техніці гризайль створював у два кольори, що дозволяло мінімальними засобами досягти значного художнього ефекту. Чи не цю техніку згодом Іжакевич використовує, створюючи ілюстрації до повісті М. Коцюбинського «Fata morgana»?

Ілюстрація Івана Іжакевича до повісті М. Коцюбинського «Fata morgana». Папір. Олія, 1930 р. «Марко Гуца і Гафійка з прапором».

Більша частина життя Іжакевича минула в Україні і, зокрема, в Києві. Працював у рисувальній школі в Києво-Печерській Лаврі, вчителював у середній школі, створював транспаранти і декорації для робітничих клубів, був активним учасником професійної спілки художників. За будь-яких умов лишався надзвичайно людяним і продовжував творити.

У роки I світової війни митець проілюстрував Буквар українською мовою і написав кілька п'єс з сільського життя та підібрав до них музичний супровід. Під час Другої світової війни уже літній художник лишався в Києві, працював над ілюстраціями до «Енеїди», розписував Свято-Покровську Подільську церкву і переховував у підвалі свого будинку дві єврейські родини. А вже в повоєнні часи, за спогадами онуки О. Кошиця Оксани Анатоліївни Кошиць-Шевчук, продав улюблену скрипку і віддав кошти її матері Надії, яка тільки-но повернулася з Архангельських таборів для політ'язнів, аби тій було за що ростити доньок. І навіть у найсуворіші богорницькі часи Іжакевич не полишав писати ікони та оздоблювати храми.

Відійшов у вічність митець 19 січня 1962 р. Місцем його останнього спочинку став Байковий цвинтар у Києві.

За 98 років свого надзвичайно плідного життя Іжакевич створив близько 20 тисяч мистецьких робіт у галузі станкового живопису, графіки, зокрема, сотні ілюстрацій до книжок творів класиків української літератури: І. Франка, М. Коцюбинського, В. Стефаника, І. Котляревського, Т. Шевченка, М. Гоголя, Г. Квітки-Основ'яненка тощо. Долучився до розпису десятків храмів у різних куточках України і поза її межами. Пам'ять про митця і нині живе в назвах вулиць і закладів, з якими була пов'язана його доля, та найголовніше – в його роботах, що досі є окрасою храмів або ж зберігаються у численних музейних та приватних колекціях.

Незабутня зустріч

Зліва направо: Анатолій Дрофань, Дмитро Іванов, Владислав Бойко, Юрій Панасенко, директор музею Феодосій Сендзюк, Юлій Коцюбинський.

Історична подія міжконтинентального відбулася на Чернігівщині 27 серпня 1887 року. З далекої Канади в Україну завітав син письменника Степана Васильченка Юрій Кодак-Панасенко.

Після відвідин батькової коліски Ічні відомий українсько-канадський архітектор, скульптор, іконописець побував у музей-заповіднику Михайла Коцюбинського. Супроводив гостя з Оттави автор роману про життя Степана Васильченка «Буремна тиша» ічнянець Анатолій Дрофань.

Рідкісна світлина з нашої музейної колекції зафіксувала учасників тієї пам'ятної зустрічі.

Відзначили 100-річчя з дня народження Сергія Параджанова

Фестиваль-конференція «Діалог з вічністю»

У січні виповнилося 100 років від дня народження відомого вірменського та українського кінорежисера, що відзняв такі фільми, як «Тіні забутих предків», «Колір граната», «Легенда про Сурамську фортецю» та інші.

До ювілейної дати літературно-меморіальний музей-заповідник Михайла Коцюбинського спільно з Громадською організацією «Вірменське товариство культурних зв'язків АОКС-Україна» та Громадською організацією «Українське товариство охорони пам'яток історії та культури (УТОПІК) долучився до підготовки Міжнародного фестивалю-конференції «Діалог із Вічністю», що передбачає низку цікавих заходів, присвячених Сергію Параджанову.

17 січня, в музей-заповідник завітала очільниця «Вірменського товариства культурних зв'язків АОКС-Україна» Олена Оганесян та разом із колегами

презентувала книгу Юрія Морозова «Сценарії Сергія Параджанова», а також документальну стрічку про видатного кіномитця. Окрім цього, почесні вірменські гості вручили музею-заповіднику ювілейні пам'ятні знаки – монету та медаль на честь 100-річчя від дня народження Сергія Параджанова.

З вітальним словом до гостей звернулася керівниця від-

ділу розвитку туризму та музейної роботи Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської ОВА Лариса Латіна. А директор музею-заповідника Дмитро Мельниченко вручив подяку Олені Оганесян за авторську участь та організаційну допомогу у проведенні низки заходів Міжнародного фестивалю-конференції «Діалог із Вічністю».

Мистецька зустріч «Тіні забутих предків. Становлення генія»

Музей-заповідник Михайла Коцюбинського пропонує новий мистецький проєкт «Сергій Параджанов: небезпечно вільна людина». В межах його 14 січня, відбулася перша зустріч гостей під назвою «Тіні забутих предків. Становлення генія». Відвідувачі змогли долучитися до перегляду світового кіношедевра – художньої стрічки «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова, що була відзнята за одноіменною повістю Михайла Коцюбинського.

Перед переглядом фільму відвідувачі розмовляли про історію створення кінострічки, біографію Сергія Параджанова, а після – ділилися враженнями від побаченого.

Приємному спілкуванню сприяла і атмосфера зустрічі: невеликі круглі столики, застелені ажурними скатертками, ароматний трав'яний чай та солодке печиво.

Мистецький проєкт «Сергій Параджанов: небезпечно вільна людина» організовано в межах Міжнародного фестивалю-конференції «Діалог із Вічністю», присвяченого 100-річчю від дня народження Сергія Параджанова.

Перегляд фільму «Колір граната»

20 січня музей-заповідник М. Коцюбинського запросив поціновувачів кінематографу на мистецьку – перегляду кінострічки «Колір граната» (1968). Захід відбувся в межах проєкту «Сергій Параджанов: небезпечно вільна людина». Цього разу говорили про те, якою була доля С. Параджанова після виходу на екрани «Тіней забутих предків», дізналися про історію створення ним фільму «Колір граната». Це фільм-життя, фільм-притча, фільм-фреска, що своїми образами і символами занурює глядача у світ середньовічної вірменської культури і знайомить його з біографією поета Саят-Нови. Власне, первинна назва кінострічки, за задумом режисера Сергія Параджанова, була співзвучна імені головного героя. Проте, наприкінці 60-х рр. XX ст. чиновники від кінематографу доволі критично поставилися до фільму, створеного в індивідуальній творчій манері Параджанова з впровадженням нової поетичної кіномови, що зародилася в попередніх роботах митця. Стрічку не рекомендували до широкого прокату.

Попри численні зміни авторського матеріалу кінострічки «Колір гранату» таки знайшла свого глядача. І десятки років потому вона продовжує вражати і надихати, зачаровувати довершеним аудіовізуальним рядом.

Батурин — гетьманська столиця

Шлюби кінця XVII століття

Наприкінці XVIII ст. у Батурині діяло 4 церкви — Покрови Пресвятої Богородиці, Святого Апостола і Євангеліста Іоанна Богослова, Троїцька та Миколаївська, які належали до Конотопської протопопії Чернігівської єпархії.

У цій статті показано деякі аспекти шлюбного стану населення Батурина кінця XVIII ст. за матеріалами метричних книг зазначених церков за 1798 — 1799 рр.

За ці 2 роки у метричних книгах зафіксовано 77 шлюбів. 53 становили перші шлюби, укладені між молодими хлопцями та дівчатами. Другу позицію займали повторні шлюби, їх було 23. В основному другі шлюби брали удівці з вдовами та удівці з дівчатами. Також був 1 випадок укладання третього шлюбу — вдівця з молодою дівчиною. Віку наречених не зазначено у жодній метричній книзі досліджуваних років. Найпопулярнішим місяцем для весіль у Батурині виявився жовтень, коли було укладено 27 шлюбів. Найбільше молодят обвінчалось у Покровській та Троїцькій церквах. Наступний за кількістю одружень був січень, а на третьому місці — травень.

Сезонність шлюбів батуринців визначали церковні догми. Зокрема, православною церквою заборонялося укладати шлюби під час постів. Дію цієї заборони ілюструє повна відсутність вінчань у батуринських церквах у березні та грудні, а також незначна їх кількість у літні місяці. З них найменш популярним місяцем для укладання шлюбів був червень, у якому за 2 роки було укладено лише 1 шлюб — 9 червня 1798 р. в Покровській церкві вінчався вдівець Константин Пуленець з дівчиною Іриною, донькою козака Данила Чередника.

Усі повинчані у Батурині жінки були місцевими. Натомість чоловіки-наречені часто походили із навколишніх сіл і хуторів — Митченки, Обмачева, Пальчиків, Тростянки, Нових Млинів, Осічі, Попівки, Великого Самбора, Рождественного, Городища, Соснівки та Оленівки. Між нареченими-мігрантами та батуринськими дівчатами за 2 роки було укладено 16 шлюбів. В основному це були перші шлюби для обох наречених. Зафіксовано лише один випадок вінчання у Покровській церкві «мігран-

та-вдівця» з Нових Млинів, козака Конона Михайленка з батуринською вдовою, козачкою Євдокією Куличкою.

У становому співвідношенні переважали шлюби, укладені між представниками «своїх» соціальних верств. З-поміж них більшість склали шлюби посполитого та посполитої — 20 шлюбів, козака та козачки — 18, посполитого і козачки — 10. Решта міжстанових комбінацій були представлені поодинокими випадками: посполитий і дворянка, дворянин і козачка, військовий і дворянка. Варто зазначити, що у шлюбні стани належність жінок і дітей визначалася за чоловіком. Виняток становили тільки дворянки, які, відповідно до Жалуваної грамоти дворянству 1785 р., зберігали свій статус при заміжжі з не дворянином, але не передавали титул своїм дітям.

Отже, у результаті дослідження метричних книг з'ясувалося, що аспекти подружнього стану та шлюбні звичаї, притаманні традиційному суспільству того часу.

Наталія ПІЛЬТЯЙ

Повідомляє
Національний заповідник
«Гетьманська столиця»

Лекція про гетьмана Івана Мазепу

Заповідник продовжує свій цікавий проект — онлайн-лекції. 22 січня, в День Соборності України, відбулася чергова така лекція в Інтернеті. Її прочитала історик заповідника Алла Батюк. Назва лекції — «Іван Мазепа. Життя заради останньої мрії».

Селфі

в заповіднику

17 січня у музеях світу відбувається щорічна акція — «День селфі у музеї», яка покликана привернути увагу до музейної справи і культур-

ної спадщини в сучасний і простий спосіб.

«Гетьманська столиця» долучається до світових трендів та запросила усіх охочих взяти участь в акції. Все, що потрібно було від відвідувачів, — завітати до заповідника, обрати улюблений експонат чи музей, зробити «селфі», тобто власне фото за фоні об'єктів заповідника, або знайти відповідне фото в архіві та опублікувати його у Facebook та Instagram з хештегами MuseumSelfie та НаціональнийЗаповідникГетьманськаСтолиця.

Оголошено конкурс «РОЗУМфест»

Запрошуємо талановиту українську молодь взяти участь у цьому традиційному нашому конкурсі, продемонструвати вміння, котрі нагадують світові, що українці незламні, гідні нащадки козаків.

Цього року «РОЗУМфест» присвячений: 296-й річниці з дня народження гетьмана Кирила Розумовського, 385-й річниці з дня народження І. Мазепи, 355-й річниці проголошення Батурина гетьманською резиденцією. Сподіваємося, що звитяги українських гетьманів надихатимуть юних українців на реалізацію творчих задумів.

До участі запрошуються діти віком від 6 до 18 років.

Термін подачі робіт до 10 березня. Детальна інформація щодо конкурсу та заявка на участь подані у Положенні за адресою:

<https://baturincapital.gov.ua>

Контактна особа з організаційних питань — Юлія Фурсова: тел. 0683652198, ел. пошта: rozum-fest@ukr.net

Ось одна з робіт торішнього конкурсу. «Спогади про Батурина». Єгор Миршавка, 8 років, Ніжинська гімназія № 3. Відзначений за техніку виконання у номінації «Декоративно-прикладне мистецтво»

Живопис у зібранні заповідника

Національний заповідник «Гетьманська столиця» було створено 1993 року на базі Батуринського краєзнавчого музею. Значною за чисельністю одиниць зберігання становить група образотворчих музейних предметів. На сьогодні фондове зібрання заповідника нараховує 368 одиниць творів живопису, серед яких 131 — портретний живопис. Левова частина цих творів надійшла до збірки заповідника у період 2005 — 2010 рр., коли за ініціативи Президента України Віктора Ющенка справа відродження Батурина стала загальнонаціональною.

Вагомий внесок у поповнення фондів зібрання здійснили Дирекція художніх виставок України, Львівська галерея мистецтв, Музей Гетьманства, Благодійний фонд «Чернігівщина», Президент України Віктор Ющенко, колекціонер Тарас Лозинський, фундатор Генерального консульства України в Чикаго та наш земляк Микола Кочерга, а також автори творів.

Гордістю нашої збірки є музейні предмети, що ілюструють історію Гетьманщини та гетьманської столиці Батурина. Це картини «Покрова» (1994 р.) Данила Нарбута, триптих «Я, Богдан» (2002 р.) Олександра Лопухова, «Ще покриють Україну червоні жупани» (2005 р.) Феодосія Гумениюка, «Конотоп 1659» (2006 р.) Миколи Данченка, «Рік 1764. Знищення гетьманства» (2007 р.) Олесь Солов'я, «Рубікон гетьмана Івана Мазепи» (2008 р.) Ігоря Синєпольського, «Клятва Івана Мазепи на вірність Україні» (2010 р.) Оксани Полтавець-Гуйди.

16 творів мистецтва присвячені Батуринській трагедії 1708 р. Заслужені діячі мистецтв України Олена Влади-

Людмила Вітківська. Батуринський козак, 2008 р.

мира та Володимир Прядка створили спільну роботу, присвячену Батуринській трагедії 1708 р. — «Україна у вогні» (2009 р.). Поштовхом для написання цього твору став візит до Батурина та Цитаделі Батуринської фортеці.

Ще одна із знакових картин це «Батурин» (2015 р.) заслуженого художника України Юрія Нагулка. Автор подарував свою роботу заповіднику під час святкування 10-ї річниці відкриття палацу гетьмана Кирила Розумовського. Ця картина теж стала результатом відвідин Батурина митцем.

Тема Батуринської трагедії також розкрита в картинах «Батуринська тріада» (1993 р.) Андрія Мордовця, «Батуринські яблука, або Меншиков у Батурині» (1995 р.) Миколи Данченка, «Різанина в Батурині 1708 року» (2000 р.) Андрія Івахненка, «Трагедія Батурина» (2007 р.) Ніни Мурашкіної та інші твори.

Сюжетний живопис в колекції заповідника представлено картинами як професійних художників, так і майстрами народного мистецтва, зокрема,

місцевими. Це пейзажі та архітектурні пам'ятки, побутові сюжети історичної тематики, декоративний розпис.

З 2006 р. колектив заповідника плідно співпрацює із заслуженим майстром народної творчості України Людмилою Вітківською. Майстриня подарувала заповіднику 55 своїх робіт, серед яких є роботи і про Батурин — «Ріка Сейм 1708 рік» (2006 р.), «Ой, червона річка, чорні береги, чом Ви славу козацьку та й не зберегли» (2008 р.), «Батуринський козак» (2008 р.), «Сторож Гончарівки» (2008 р.).

Портрет посідає одне із чільних місць в образотворчому мистецтві.

У зібранні заповідника більшість портретів — гетьмани України та відомі діячі Козацької доби. Серед них і поліптих «Гетьманський шлях» (2004 р.) лауреата Шевченківської премії Валерія Франчука, до якого входять портрети гетьманів Петра Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Петра Дорошенка, Івана Мазепи, Павла Полуботка; картини «Гетьман Іван Мазепа»

(2005 р.) члена Національної спілки художників України Андрія Гончара; «Пилип Орлик» (2002 р.) Андрія Івахненка; «Іван Мазепа» (1991 р.), «Пилип Орлик» (2007 р.) та «Гетьман Дорошенко» (2007 р.) лауреата Шевченківської премії, народного художника України, заслуженого діяча мистецтв України, Феодосія Гупи (2007 р.), Портрет гетьмана Петра Дорошенка (2007 р.) та Портрет гетьмана Івана Виговського (2007 р.) членів Національної спілки художників України Олени Владимирової та Володимира Прядки.

Останнім поповненням збірки стали роботи художниці Наталії Павлусенко, яка створила портрети гетьманів: «Іван Мазепа» (2019 р.), «Пилип Орлик» (2021 р.) та «Іван Самойлович» (2022 р.), які вона написала на замовлення заповідника.

Твори живопису заповідника експонувались на виставках по Україні. Вони популяризуються у статтях істориків заповідника, брошурах, на електронних ресурсах закладу. Перший фотоальбом-каталог заповідника — «Україна Гетьманська в образах сучасних українських художників» побачив світ у 2011 р. У ньому представлено 32 живописних полотна, 13 графічних робіт та 6 скульптур.

З року в рік фондова колекція заповідника «Гетьманська столиця» поповнюється новими творами мистецтва. Адже за допомогою живопису ми плекаємо любов до України та національну гордість!

Ірина ПАЛАМАРЮК

Автори публікацій — наукові співробітники Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»

«Чернігівський beau monde, або Записки бібліографа»

Продовжуємо публікацію розділів з цієї книги чернігівської краєзнавиці Людмили Студьонової. Книга вийшла в Чернігові у 2016 році у видавництві «Десна Поліграф», як видання Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Чернігівської обласної державної адміністрації

Попередні публікації з книги – в номерах 253 і 255 нашої газети.

Історик паперу

Одного разу мені сказали, що в читальному залі архіву виступаючим з лекцією істориком зі Львова. Його ім'я Орест Мацюк. Якщо маю бажання послухати, то можу залишитись. Тема лекції – папірні на Чернігівщині. Звісно, я залишилась, бо нічого про це не знала.

У другій половині дня зібрались архівісти. До читального залу зайшов лектор. Він був середнього зросту, худорлявий, із світлим волоссям. Представився і розпочалася напрочуд цікава розповідь про його мандри місцями Чернігівщини, де за відомостями літературних джерел у сімнадцятому столітті зароджувалося виробництво мануфактурного типу для виготовлення паперу різних видів.

За словами Ореста Ярославовича, на чернігівських землях діяло до дев'ятнадцяти папірень. У сучасних межах області їх налічується близько десяти. Це в Городнянському, Чернігівському, Ріпкинському, Новгород-Сіверському районах. Навіть існують села, що мають назву Папірня.

Лекція Ореста Мацюка була насичена фактами і документами. А головне – як він говорив. То була не мова, а, за поетичними рядками Павла Тичини, – співучий струмок. Але краще сказав колега і друг дослідника Іван Сварник: «Мова його була образна, соковита, насичена колоритними галицькими словцями: українськими, німецькими й польськими зворотами, жартами й дотепами, окремі з яких походили ще з позаминулого століття».

Різкий контраст із суржином, розповсюдженим у наших краях.

З того разу я ніколи більше не бачила і не чула виступів Ореста Ярославовича Мацюка. Однак за його науковими дослідженнями слідувала, намагаючись в авторських книгах знайти відомості про папірні на Чернігівщині. І знаходила.

По-справжньому талановито

У літературній студії при редакції газети «Деснянська правда» збиралося людей небагато. Керував нею поет Станіслав Реп'ях, автор першої збірки поезій «Твоїм іменем». Часу відтоді сплинуло багато. Отож згадати всіх учасників літературних засідань дуже важко. Запамяталися лише трос, певно тому, що виявилися яскравими особистостями. Це – мадам Сміхова, прозаїк, дуже схожа на чеховську героїню Мурашкіну з оповідання «Драма», і двоє військовослуж-

бовців, що після закінчення Ніжинського педінституту ім. М. Гоголя відбували військову повинність, – Володимир Гоцуленко і Леонід Коваленко (Горлач). На засіданнях лунало його поетичне слово настільки вагомо, що спочатку не можна було відчувати, як молодий поет торує власний шлях художніх пошуків, сприймає свої вдачі і невдачі, йдучи до поетичних набутоків. Усе у нього було по-справжньому талановито.

У другому числі московського журналу «Молодая гвардия» за 1966 рік я звернула увагу на розділ «Блокнот молодого літератора», в якому була анкета з п'яти питань. Початкуючим письменникам пропонувалося на них відповісти. Майже протягом року надходили до редакції відповіді. Серед них була і моя: мова йшла про нашу літстудію. Огляд відповідей на анкету зробив літературний консультант Юрій Семенович Білаш. Йому я надіслала листа, в якому розповіла про Леоніда Горлача. Критик запропонував мені написати щось на зразок критичного нариса про творчість поета. За роботу я взялася з великим натхненням. На жаль, опублікованих поезій мого візаві було не так уже й багато, і виданої збірки у нього ще теж не було. До того ж, цитувались поетичні рядки мовою оригіналу. Так що існували відповідні обмеження для аналізу творів Леоніда Горлача. І як наслідок, стаття Білашу не сподобалась. На жаль, Юрій Семенович не повернув мені мій опус. Але ось що приємно здивувало: на поезії Леоніда Горлача редакція журналу звернула увагу і в перекладі російською мовою опублікувала на сторінках «Молодой гвардии» 1970 року в десятому числі.

Ні, я звичайно не перебільшую свого значення в популяризації творчості українського поета в Росії. Але мені так хочеться вірити, що моя стаття, яку не опублікував Юрій Білаш, стала своєрідним поштовхом до цього.

З Леонідом Горлачем часто доводилося зустрічатися на літературних вечорах, влаштованих нашою бібліотекою. Можна було перекинутися кількома фразами, дізнатися, що все гаразд. Мені дуже подобаються поезії Горлача, особливо ліричні. Проте Леонід ще й автор ліро-епічних та драматичних поем. Він написав віршовані романи, прозові, художньо-документальні повісті. Поетичні переклади Леоніда Горлача засвідчують про неабиякий талант дарувати українському читачеві незнайомого іншомовного поета.

Сьогодні він справжній метр української літератури, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка.

Роки неблаганні. Молодість давно сховалася за небокраєм. Але забути її неможливо. Не забуває про молоді літа і сам поет. Якось він зізнався: «Із глибин пам'яті виринають дні нашої чернігівської юності. Я тоді молодий, час од часу наїздив до древнього міста, де працювали в літературі Дмитро Куровський та Кузьма Журба. Чернігів кінця шістдесятих років жив активним літературним життям – адже там ще відчувался молодечий творчий дух Євгена

Гуцала, Володимира Дрозда, час від часу з'являлися солідні добірки віршів Петра Пулинця та Василя Щербоноса, багатьох інших пошуків художнього слова».

«Факір» втомився...

На початку сімдесятих років до Чернігова приїхав один із найзагадковіших і таємничих людей ХХ століття Вольф Григорович Мессінг – телепат і гіпнотизер. Він мав звання заслуженого артиста Росії як менталіст, що виступав в СРСР з психологічними дослідженнями з читання думок глядачів.

Його концерт відбувся в обласній філармонії. Народу зібралось багато, всі сиділи в очікуванні чуда. На сцену вийшов худорлявий, невеликого зросту чоловік із сивим волоссям і відкритим широким лобом. Тоді йому було ледь за сімдесят, а виглядав він старшим за свій вік. Глядачі задавали питання, виходили до Мессінга за його викликом на сцену, але чудо не відбулося. Відчувалося, що великий маг утратив деякі свої здібності.

Тодішній міністр культури СРСР Катерина Фурцева заборонила йому гастролі по країні. Не вийшла вона Мессінга. Хто організував його приїзд до Чернігова, не знаю. Вольф Григорович уже тоді хворів. Жив у Москві із сестрою своєї померлої від онкології дружини і двома песиками. У 1974 році Мессінга не стало.

Пік його слави припав на 1960-ті роки. Про нього писали численні журнали і газети. Наші читачі дивувались, сперечались, припускали і згодом забули про Мессінга. А через тридцять п'ять років після кончини Вольфа Григоровича зняли про нього фільм.

На моїй пам'яті Чернігівська філармонія так само була переповнена за рік до виступу Мессінга. Тоді видатний піаніст Еміль Гіллель дав один концерт для чернігівців. Він приїхав на музичну фабрику, аби замовити для себе концертний рояль, і погодився на виступ. Люди висіли на вікнах філармонії, стояли у проході між рядами крісел. Головним чином – молодь, студенти музичного училища. Забути їхні щасливі обличчя неможливо. Очі кожного були настільки яскравими, що здались суцільно блакитними.

Так само, як не можна забути відчуття власного піднесення від чарівної музики Шопена, Моцарта, Ліста, Баха, яку несли у філармонійний зал чутливі руки всесвітньовідомого Маестро.

Біла сторінка

На початку сімдесятих років ми почали видавати бібліографічні покажчики (щорічники) за назвою «Література про Чернігівську область за ... рік». Першою ластівкою став посібник 1972 року видання, до якого були вміщені бібліографічні описи літературних джерел про наш край за 1970 рік. Серед них – книга Петра Юхимовича Шелеста «Україна наша Радянська». Її автор у ті часи обіймав посаду першого секретаря ЦК компартії України. Був він також членом Політбюро ЦК КПРС.

Петро Юхимович запам'ятався

тим, що відстоював перед московським центром інтереси України в кадровій політиці, в забезпеченні населення продуктами харчування, розвитку сільського господарства, в національній культурі. В той же час: з одного боку, придушив першу хвилю українського дисидентського руху, з іншого – захищав права української мови в шкільній освіті, друкуванні газет, журналів

і книжок. Став на захист письменників Олеса Гончара та Івана Дзюби, яких звинувачували в націоналізмі. Петро Юхимович – один із натхненників створення унікальної краєзнавчої енциклопедії – двадцятишеститомної «Історії міст і сіл Української РСР».

Перший комуніст України був суперечливою людиною. Віталій Врублевський, відомий публіцист, доктор економічних наук, а згодом і помічник наступника Шелеста Володимира Щербицького, писав, що Петро Юхимович, безумовно, був неабиякою людиною. Тим, що він мав суперечливий характер, користувався Брежнев.

Коротка цитата із книги Врублевського «Владимир Щербицький: правда и вымыслы» (К., 1993): «Это была личность таранного типа, склонная к авторитарным методам. Убежден, что именно это и насторожило Брежнева, который хотел бы иметь в Украине более лояльного руководителя».

Віталій Костянтинович упевнений, що Шелест любив Україну своєю, селянською любов'ю. Любив українську мову, яка була для нього рідною. Можливо, тому в липні 1965 року секретар ЦК компартії України Андрій Скаба дав указівку про суцільний перехід у тримісячний строк на викладання у вузах республіки українською мовою. Викладачам це не сподобалося, бо вони не були готові до таких директив.

Насторожилися і в Москві. До цього додалося те, що Шелест виступив на пленумі ЦК КПРС на захист першого секретаря Львівського обкому Василя Куцевола, якого «сірий кардинал» Михайло Суслов вирішив зняти за серйозні недоліки в інтернаціональному та атеїстичному вихованні мас.

А книга Шелеста «Україна наша Радянська» додала масла у вогонь. Вона складалася із розділів, присвячених соціалістичним досягненням кожної області України, в тому числі Чернігівської.

Ось чому цю книгу ми вмістили в наш щорічник «Література про Чернігівську область за 1970 рік». Коли вся тисяча примірників була зверстана та оплачена і чекала своєї доставки із друкарні в бібліотеку, нашого директора, викликали на «ковёр» і наказали терміново замінити сторінки всього тиражу, на яких є опис книги Шелеста. Заміну ми знайшли, це було не важко. Однак покажчик друкувався на газетному папері. Довелось перебирати сторінки на іншому, більш якісному білому папері. І, звісно, нам за це доплачувати. Ці сторінки і досі не поховали від часу. Нагадують ті роки, коли йшла непримирима боротьба з так званим українським націоналізмом.

Чому я так кажу? А тому, що

ЦК компартії України ухвалив постанову «Про книгу П. Ю. Шелеста «Україна наша Радянська», де автор звинувачений у відході від партійних, класових позицій. Закидали Шелесту і те, що в книзі ідеалізується українське козацтво і Запорозька Січ, що автор відійшов від ленінської генеральної лінії, особливо в національному питанні. Таким чином, книга «Україна наша Радянська» служить буржуазній ідеології та українському буржуазному націоналізму. Ця постанова передбачала вилучення книги із продажу та бібліотечних фондів. У журналі «Комуніст України» в 1973 р. (№4) з'явилася на замовлення Москви рецензія на книгу. Петра Юхимовича звинувачували в ідеологічних зміщеннях. Опісля його відкликали до Москви. Відбувся пленум ЦК КПРС, після якого Шелеста призначили заступником Голови Ради Міністрів СРСР. Потім вивели зі складу Політбюро ЦК КПРС «за станом здоров'я» і відправили на пенсію. Йому заборонили оселитися в Україні, тримали під постійним негласним наглядом. Уперше за двадцять років він приїхав до Києва у 1993 році. Лише після смерті Петра Юхимовича остаточно повернувся на Батьківщину. Перепоховання за його заповітом відбулося 13 червня 1996 року в Києві на Байковому кладовищі.

Пам'ятаю, що у мене викликала подив фраза із постанови про ідеалізацію Шелестом Запорозької Січі та українського козацтва. Захотілося дізнатися, що писав про Січ Карл Маркс. Благо у фондах нашої бібліотеки було зібрання його творів, зокрема «Архів Маркса і Енгельса». Восьмий том містив наступну точку зору Маркса: ударною силою у визвольній боротьбі українського народу під проводом Наливайка, Богдана Хмельницького виступали козаки Січі Запорозької, яка виникла у XVI ст. за дніпровськими порогами. Сюди стікались втікачі селяни, інші пригноблені верстви населення. За словами Маркса, вони не хотіли коритися ні монголам, ні литовцям. Оселялися на захищених болотами та очеретом дніпровських островах. До них йшли і російські втікачі.

Наявність у Січі виборних органів самоврядування, перетворення її в центр та опорну базу українського народу, який виступав проти кріпосницького і націонал-релігійного гноблення з боку шляхетсько-католицької Польщі, дозволило Марксу назвати Запорозьку Січ «козацькою республікою».

Звісно, такими предками Петро Юхимович, ймовірно, творців постанови і рецензії налякала та вольниця, яка відчувалась із рядків шелестової книги про запорозьке козацтво. Не читали вони Маркса, ось у чому суть. Інакше б...

А книга не загинула. До розпаду Радянського Союзу вона знаходилась у спецховищі з іншими забороненими виданнями. Ключ від нього зберігався у відповідальній особі, нашої колеги. З набуттям Україною незалежності спецховище було ліквідовано, і всі книги зайняли своє місце на книжкових полицях бібліотеки, в тому числі і книга Петра Шелеста «Україна наша Радянська».

Людмила СТУДЬОНОВА

Відзначили

День Соборності

21 січня в Чернігові, біля пам'ятного каменя «Борцям за волю України», який розташований неподалік від козацького кафедрального собору святої великомучениці Катерини Православної Церкви України, громадські відзначили 105-у річницю Злуки УНР і ЗУНР.

Рухівці – учасники боротьби за відновлення незалежності України в 1988 – 1991 роках, громадські діячі поклали квіти до пам'ятного каменя та вшанували хвилиною мовчання всіх борців за незалежну й соборну Україну.

На урочистостях виступили Сергій Черняков, вчений секретар Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній», Сергій Бутко, співробітник Північно-східного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті, поетеса Надія Галковська. Захід було завершено виконанням Державного Гімну України під творчим керівництвом заслуженого працівника культури України Миколи Борща.

Круглий стіл до Дня Соборності України відбувся в Музеї боротьби за відновлення незалежності України, де з весни 1990 року розташоване приміщення обласної організації Народного Руху України.

Круглий стіл «Наша єдність – наша зброя»

18 січня у обласній бібліотеці імені Софії та Олександра Русових відбувся круглий стіл, присвячений Дню Соборності України та Дню пам'яті Героїв Крут. На захід завітали викладачі і студенти закладів вищої освіти міста: Північноукраїнського інституту імені Героїв Крут ПРАТ «ВНЗ «МАУП», Національного університету «Чернігівська політехніка», Пенітенціарної академії України, представники Українського інституту національної пам'яті в області, обласного історичного музею імені Василя Тарновського.

Представник УНП Сергій Бутко наголосив на тому, як росія за допомогою пропаганди та міфів впливає на українське суспільство і як намагалася змусити забути про нашу боротьбу за державність.

Директор обласного пошукового науково-редакційного центру Олена Потапенко говорила про витоки соборності на теренах нашої області. Було заслухано доповідь наукового співробітника обласного історичного музею Віктора Негоди. Виступили студенти Єлизавета Варсегова, Карина Сініченко, Денис Волков, Анжеліка Москаленко, Іван Ясний, Михайло Демченко.

До «Армії відновлення» залучено понад 8 тисяч осіб

Урядовий проєкт «Армія відновлення» стартував у жовтні 2022 року. Його мета – залучення незайнятих громадян до суспільно корисних робіт, які в умовах воєнного стану мають оборонний характер або ж спрямовані на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, задоволення потреб Збройних Сил, підтримку економіки області. Область увійшла до п'ятірки областей з найбільшою кількістю залучених безробітних – більше 8 тисяч осіб. 52 громади області ухвалили рішення про організацію таких робіт. Фінансування участі безробітних у цих роботах здійснюється за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. За 2023 рік його розмір становив понад 41 мільйон гривень, на 2024 – прогноуються видатки у розмірі 60 мільйонів.

Минулого року обласною службою зайнятості були укладені договори з 76 підприємствами та організаціями. Роботи були спрямовані переважно на облаштування укриттів, прибирання та утримання придорожніх смуг, плетіння маскувальних сіток, виготовлення окопних свічок, чергування у пунктах незламності, приготування їжі військовим.

Віднедавна до участі у цих роботах можуть залучатися і незайняті внутрішньо переміщені особи без офіційного статусу безробітного. Наразі середній розмір допомоги по безробіттю складає 4053 гривні, тому участь у суспільно корисних роботах – це можливість отримувати заробітну плату, здобувати страховий стаж, а також долучатися до підтримки економічного фронту не втративши при цьому статус безробітного.

У чернігівській школі № 35 облаштували сучасний простір

Він відремонтований і оснащений меблями та технікою. Це проєкт гуманітарного реагування «KOLO Clubs 2.0», впроваджений громадською організацією «Розвиток громадянських компетентностей в Україні» (ГО «DOCCU») за фінансової підтримки міжнародної неурядової організації Finn Church Aid (FCA) у 2023 році.

Проєкт містить дві важливі складові: проведення більш якісних занять з дітьми, а також робота з вчителів. Тут проводяться заняття щодо підвищення комп'ютерної грамотності педагогів, психосоціальної підтримки, реагування на надзвичайні ситуації тощо.

Бойовий дух воїнів-спортсменів

Тяжкі поранення, інвалідність, яких зазнають наші військові, захисники України, не є перешкодою для занять спортом. Що підтверджує участь цих мужніх людей у обласних, всеукраїнських змаганнях. Такою є і коман-

да чернігівських спортсменів з інвалідністю, ветеранів нинішньої війни «Північний форпост». Ці мужні хлопці успішно виступають у змаганнях для інвалідів, здобувають на них перемоги, призові місця.

50 тисяч євро від міста-побратима на обладнання для кабінетів у ліцеях

Чернігів отримав ці кошти від німецького Меммінгена. Допомогу спрямують на придбання обладнання для предметних кабінетів. Також у міському бюджеті на цей рік затверджено 12 млн грн на поліпшення обладнання предметних кабінетів..

Продовжується також співпраця з Латвією. Наприкінці минулого року дитячі садки міста отримали ігрові майданчики та меблі, а зараз за підтримки цієї країни стартують ремонтні роботи у дитячому садку №19.

У рамках співпраці з UNICEF у п'яти дитячих садочках міста розпочато роботи з поліпшення стану укриттів.

Зараз у дитсадках міста вільними залишаються близько однієї тисячі місць.

Безкоштовна профтехосвіта для учасників бойових дій

Державна служба зайнятості реалізує експериментальний проєкт із організації професійного навчання учасників бойових дій та людей з інвалідністю внаслідок війни.

Таке навчання здійснюється для здобуття професії чи підвищення кваліфікації. Навчання може здійснюватися як за очною, так і дистанційною, дуальною формами. Термін навчання до 6 місяців. Звертатися слід до Державної служби зайнятості.

Календар лютого

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових видала щорічний календар «Знаменні і пам'ятні дати Чернігівської області на 2024 рік». Укладачі: Л. Студьонова, І. Каганова. Відповідальний за випуск Ю. Соболь. Друкуємо частину календаря на лютий.

3 – Народився Володимир Іванович Самійленко (1864 – 1925), поет, драматург і перекладач. У 1893 – 1900 рр. жив у Чернігові, служив секретарем земської управи, а в 1907 – 1917 рр. – нотаріус у Добрянці. Помер у Боярці Київської обл.

5 – Народився Борис Микитович Наріжний (1934 – 2006), перший на Чернігівщині заслужений журналіст України, письменник. Нагороджений орденом «Знак пошани», медаллю «За доблесну працю». Лауреат премії імені М. Коцюбинського. Жив і працював у Чернігові.

8 – У Чернігові народився Аркадій Іванович Валійський (1894 – 1976), генерал-хорунжий Армії УНР, начальник Генштабу Державного Центру УНР, начальник штабу Української Національної Армії, випускник Чернігівської гімназії. Помер і похований у США.

Народився Юрій Павлович Карпенко (1949), музикант і педагога, засновник і керівник Чернігівського дитячого ансамблю «Поліські дзвіночки», заслужений працівник культури України. Проживає у Чернігові.

9 – У Бахмачі народився Гнат Гаврилович Яременко (1874 – 1915), живописець і графік. Закінчив Київську малювальну школу М. Мурашка і Петербурзьку академію мистецтв, викладав у школах Мінська. З 1913 р. – у Сумському комерційному училищі. Помер у Сумах, похований у Бахмачі. Твори художника зберігаються в Чернігівському обласному художньому музеї імені Г. Галагана.

10 – У м. Золотоноша Черкаської обл. народився Георгій Федорович Гайдай (1939 – 2005), краєзнавець, музейний працівник, головний зберігач Прилуцького краєзнавчого музею, автор низки краєзнавчих робіт. Помер і похований у Прилуках.

У смт Гончарівське Чернігівського р-ну народився Андрій Григорович Каменецький (1974), майстр різьблення на дереві, заслужений майстр народної творчості України, лауреата премії імені М. Коцюбинського.

11 – У м. Остер Чернігівського р-ну народився Ігор Петрович Любенко (1939 – 2000), будівельник, випускник Остерського будівельного технікуму. За свою роботу на будівництві готельного комплексу «Градецький» удостоєний звання лауреата Державної премії України імені Т. Г. Шевченка (1984). Помер у Чернігові.

15 – У смт Ладан Прилуцького р-ну народився Микола Васильович Збарацький (1954 – 2022), композитор, заслужений артист України, артист обласного філармонійного центру, лауреат премії імені М. Коцюбинського.

16 – У смт Ладан Прилуцького р-ну народився Василь Костьович Королів (Старий) (1879 – 1941), письменник, видавець, один із засновників Української Центральної ради. Помер у Подєбрадах (Чехословаччина).

20 – У с. Іржавець Прилуцького р-ну народився Левко Миколайович Ревуцький (1889 – 1977), композитор, народний артист СРСР, академік, лауреат Державної премії імені Т. Шевченка, Герой Соціалістичної Праці.

23 – У Києві народився Казимир Северинович Малевич (1879 – 1935) – художник-авангардист, педагог, теоретик мистецтва, філософ польського походження, який вважав себе українцем. До 17 років жив з батьками у Конотопі Чернігівської губ.

Повідомляє Служба безпеки України

За матеріалами СБУ судитимуть членів злочинного угруповання, які вивозили ухлянтів з України

Слідчі СБУ завершили досудове розслідування стосовно членів організованої злочинної групи, які налагодили схему незаконного виїзду за кордон чоловіків призовного віку.

Оперативники СБУ затримали зловмисників у травні минулого року.

Слідством встановлено, що до організації протиправної діяльності причетний громадянин суміжної іноземної держави. Він розробив план злочинних дій та розподілив роль і функції кожного з учасників угруповання.

Користуючись корупційними зв'язками в комунальних медичних установах, ділки розробили механізм фальсифікації документів про непридатність чоловіків до військової служби, який дозволяв потенційним призовникам виїхати за межі України.

Учасники схеми підшукували «клієнтів» – чоловіків призовного віку – та пропонували їм сфальсифікований пакет документів, а також надавали інструкції і поради щодо порядку перетину державного кордону України.

Вартість таких «послуг» становила від 5 до 9 тисяч доларів залежно від типу підроблених документів та терміновості «вирішення питання».

Виготовлені фальшиві посвідчення військово-зобов'язаних та довідки військово-лікарських комісій

зловмисники відправляли «клієнтам» через одного з операторів поштового зв'язку, користуючись вигаданими «персональними» даними.

Члени групи постійно дотримувалися правил конспірації, змінюючи мобільні телефони та сім-картки, а також залучаючи до злочинної діяльності інших осіб.

Оперативники СБУ затримали злочинців під час передачі пакету документів для місцевого мешканця призовного віку та одержання від нього 9 тисяч доларів США. За рішенням суду їм було обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою без права внесення застави.

Наразі матеріали кримінального провадження за ч. 3 ст. 28, ч. 1 ст. 114-1 (перешкоджання законній діяльності ЗСУ та інших військових формувань, вчинене організованою групою), ч. 3 ст. 332 (незаконне переправлення осіб через державний кордон України) та ч. 3 ст. 358 (підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів) Кримінального кодексу України скеровано до суду.

Викриття зловмисників та досудове розслідування злочину проводили співробітники Управління СБ України в Чернігівській області за процесуального керівництва Чернігівської обласної прокуратури.

За матеріалами СБУ судитимуть рекетирів, які тероризували мешканців Чернігівщини

За матеріалами Служби безпеки України завершено досудове розслідування кримінального провадження стосовно членів організованого злочинного угруповання, які займалися рекетом та тероризували мешканців Чернігівщини.

Оперативники СБУ спільно Національною поліцією затримали зловмисників у липні минулого року.

За даними слідства, члени злочинного угруповання створювали штучні конфліктні ситуації з жителями прикордонного регіону, а потім вимагали з них гроші за «врегулювання спору».

Бандити мали власну мережу інформаторів, через яку отримували відомості щодо потенційних жертв.

У разі відмови платити банді її учасники викрадали людей, а потім відвозили у заздалегідь підготовлені місця і піддавали жорстоким тортурам.

Кримінальники знущалися над своїми жертвами, завдаючи їм тілесних ушкоджень, доки останні не перераховували кошти на банківські рахунки фігурантів.

Правоохоронці затримали учасників банди на спробі викрадення місцевого жителя, у якого рекетири вимагали майже 100 тис. грн.

Розслідуванням встановлено 11 фактів вимагання грошей у мешканців Чернігова на загальну суму понад 200 тис. грн.

Наразі матеріали кримінального провадження за ч. 4 ст. 189 Кримінального кодексу України (вимагання в умовах воєнного стану) скеровано до суду. Зловмисникам загрожує до 12 років тюрми з конфіскацією майна.

Комплексні заходи проводили співробітники СБУ в Чернігівській області спільно з Національною поліцією за процесуального керівництва Чернігівської обласної прокуратури.

Філармонійний центр

Перша «Jazz-Куліса»

26-го січня, вперше у 2024-му, «Jazz-Куліса» зібрала любителів джазу у обласному філармонійному центрі. Музиканти бенду «BissQuit» представили нову концертну програму в рамках цього популярного творчого проєкту.

Володимир Балаба (труба, флюгельгорн), Олександр Годун (труба, флюгельгорн), Микита Гіря (саксофон, кларнет), Олег Богуш (клавішні, керівник колективу), Сергій Галамага (гітара), Данило Корінь (барабани), а також вокалістка Ольга Перепелиця зіграли для глядачів, які, звично для «Jazz-Куліси», розташувалися в одному творчому просторі з музикантами, програму, що органічно поєднала твори відомих сучасних джазових композиторів і виконавців. Прозвучали, зокрема, «Calls» Роберта Гласпера, «Simone» Ванеси Рубін, «Blackbird» Джона Леннона і Пола Маккартні в обробці гурту «Wayne Taker and The Bad Motha's», «No Love Dying» Грегори Портера.

Проект є цікавим творчим експериментом, знаходять живий відгук у публіки. Автор проєкту «Jazz-Куліса» – кандидат мистецтвознавства Дмитро Терубун.

«3 музикою – в майбутнє України»

«Українська музика, пісня – це могутній символ, зброя і душа нашого народу. З музикою святкуємо, тужимо, молимося і перемагаємо!» Ці слова анонсували і точно передали смисл і настрої нової програми духового оркестру філармонійного центру на чолі із заслуженим діячем мистецтв України Анатолієм Ткачуком. Прем'єра програми «3 музикою – в майбутнє України» відбулася 27 січня.

У програму увійшли відомі композиції українських і зарубіжних авторів – Володимира Івасюка, Тоні Роніса, Ігоря Поклада, Карла Дженкінса, Миколи Лисенка, Гленна Міллера, Степана Єднака, Ісаака Альбеніса. Прозвучали й авторські твори художнього керівника та головного диригента оркестру Анатолія Ткачука, зокрема «Фантазія на теми українських пісень».

У програмі взяли участь солісти центру заслужений артист України Сергій Сулімовський (на фото), Яна Сидоренко, Андрій Рекун.

Прес-центр Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм

Презентація у Прилуках книжки «Магія зимової весни»

25 січня у Прилуцькій міській центральній бібліотеці ім. Л. Забашти відбулась презентація книжки прилуцької поетеси Світлани Коробової та редактора обласних газети «Світ-інфо» і «Струна» Петра Антоненка «Магія зимової весни».

Це друга спільна книжка творчого дуету. Перша вийшла у грудні, називалася «Інтим осінньої весни», поезії обох співавторів. Презентація її відбулася тут же, 21 грудня, другого дня в місцевому педагогічному коледжі, а в січні у Чернігові, в Культурно-мистецькому центрі «Інтермеццо» та Музеї М. Коцюбинського. Розповідь про книжку – в нашій газеті, у № 257.

Зліва від авторки – Людмила Зубко, справа від автора – поет Євген Постульга, крайня справа – Лідія Скотнікова

Друга книжка вміщує поезії Світлани Коробової та коротку прозу, новели Петра Антоненка. На заході звучали вірші у виконанні авторки, а у виконанні співавторки українські романси, які він створив на кілька цих віршів.

Директорка бібліотеки Людмила Зубко привітала авторів із новим творчим успіхом, побажала подальшого творчого горіння. Вона подякувала редактору за співпрацю з бібліотекою, яка передплачує нашу газету на централь і філії, а також отримує від редактора на ці заклади газету «Струна». На заході були присутні читачі і працівники бібліотеки, члени Клубу книголюбів, який очолює Лідія Скотнікова. Всі присутні отримали нову книжку в подарунок.

Другого дня співавторки зробили представлення цієї нової книжки у двох прилуцьких коледжах – аграрному і медичному.

Чернігівський академічний обласний музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка

Афіша лютого

- 1 – «Невчасно». 18. 00.
- 2 – «Саронська квітка, або Інша сторона гріха». 18. 00.
- 3 – «Сліпий». 18. 00.
- 8 – «Тато в павутинні». 18. 00.
- 9 – «Тато в павутинні». 18. 00.
- 10 – «П'ять пісень Полісся». 18.00.
- 11 – «Подорож до країни Мрій, або Велосипед з червоними колесами». 12. 00.
- 11 – «Війна». 18. 00.
- 16 – «Кайдашева сім'я». 18.00.
- 18 – «Бука». 18.00.
- 22 – «Тато в павутинні». 18. 00.
- 23 – «Гріх». 18.00.
- 24 – «ВПО». 18.00.
- 25 – «Різдво. Різдво. Різдво!!!». 12. 00.
- 25 – «Ніч перед Різдвом». 18. 00.
- 29 – «Чарлі Гордон – ідіот». 18.00.

Наша газета – на сайті в Інтернеті

Вже кілька років існує в Інтернеті сайт нашої газети «Світ-інфо». На цьому ж сайті розміщуються і всі номери нашого дочірнього видання – обласної літературно-мистецької газети «Струна». На сайті є всі номери обох газет за всі роки їх видання: «Світ-інфо» – за майже 12 років, «Струна» – за понад два роки. Всі публікації й ілюстрації можете легко скопіювати.

Адреса сайту: <http://svit11.wordpress.com>.

Чернігівський культурно-мистецький центр «Інтермеццо»

14000, м. Чернігів, вул. Шевченка, 9, тел (063) 236-18-03
<http://intermezzo.org.ua> e-mail: kmc.intermezzo@gmail.com
ICQ: 605-110-856

Послуги: в продажу книги, музика, мистецтво, сувеніри, канцтовари, а також туризм, екскурсії, проведення презентацій, прес-конференцій, творчі зустрічі, кава, зручності.

Чернігівська міська організація Суспільної служби Світового конгресу українців

Види послуг: соціальний патронаж, видавнича діяльність, сприяння вихованню дітей, відродженню духовних і національних традицій. Вул. Шевченка, 9. Тел. (063) 236-18-03.

Газета виходить за сприяння Товариства Української Мови (США). Голова Товариства – професор Віра Боднарчук.

Ніна ТКАЧЕНКО

Коли ще тебе
не було,
а вітер вигулював
квіти,
я вчилась з нічого
радіти
і йти, куди Слово
вело.
Тоді, як тебе
не було.

Коли ще світилась роса,
а серце вмирати не вміло,
я знала: десь чорно, десь біло
розірване небо звиса...
Тоді, як світилась роса.

Коли ще вінчалась зима,
а зірка назустріч летіла,
я в тому польоті згоріла –
лишилася змерзла п'ятма.
Тоді, як вінчалась зима ...

А може, не варто цей дім покидати?
Який не який – все ж прихисток для тіла.
Я, ніби метелик, на світло летіла,
та світло, зламавшись, упало за ґрати.

А може, це доля зреклася польоту –
натруджені крила сплела в перевесла?
Я вмерла учора, сьогодні – воскресла!
І втрапила знову в колишню суботу.

А може, це вітер усе переплутав,
підсунув несправжні карти-маршрути?
Як хочеться в світі коханою бути!
... Цвіте-доцвітає у призмку рута.

Між небом і землею

Відважність цих думок
ще вернеться додому.
І відмолodne день,
і схаменеться ніч...
А сонце нежарке
в проваллі голубому
втішатиме сльозу,
що вибіжить навстріч.

Прогіркло-сивий слід
(ні запаху, ні звуку)
загубиться в траві,
як в мареві століть.
І не впізнаєш ти
вже пізнану розлуку,
що між затерплх айстр
під хвірткою стоїть...

Прилуки

Микола БУДЛЯНСЬКИЙ

Водохреща

Вечірній став. Довкола
стілки див.
Тріщить мороз. Тремчу,
як лист на груші.
У хрест святий з іорданської води
Умерзли зорі й світяться,
як душі.

Відчув як хтось торкається плеча.
То, може, ангел зве: пора до хати?
Заходжу тихо. На столі свіча,
Свята вода. Вечеря. Баба й мати.

І відчуваю: дух святий вита.
На образи хрещуся, як учили.
Краєчком ока в шибку загляда
Різдвяний місяць. Прибуває сила

Води святої. П'ю і не нап'юся.
– Набігавсь, бач, – бабуся мовить стиха.
Мені Христос охрещений всміхнувся
І ангел на плечі, як пташка, диха.

Водохреще... Дитинства світла мить.
Давно було. Село в старечих зморшках.
Літа мої, верніть мене, верніть
У вечір той на трішечки, на трошки!..

05.01.2024

Із циклу «Місто легенд»
Мазепа в Чернігові

Ще Самойлович ввів живильну віть
Та у вінок козацької держави.
Чи ж думалось, що дзвінко забринить
Понад Десною і Мазепи слава,

Що і Чернігів стане на весь зріст:
Колегіум, нових церков дзвіниці?..
Посиплються, неначе падолист,
В міську казну і від старшин червінці,

Від гетьмана – із щедрої руки.
Так хтів Мазепа розкувати волю,
Щоб грамоти учились й селюки,
В церквах молились за українську долю.

І Баранович всіх благословив –
Борковських, Полуботків, Лизогубів...
Чи знав Мазепа, що прокляттям злим
Його народ в його ж церквах
розлюбить?..

Як боляче!.. Розтоптана любов,
Але не щира віра в Україну.
Пройдуть віки. Він вернеться ізнов,
Хоч і погруддям, та на землю милу.

Дитинець. Тут Мазепина хода
І дух його витає в храмах божих.
Україно, моя вічна й молода,
Вклонись йому. Без нього ти не зможеш

Здолоть орду, оце всевітнє зло,
Що, мов чума, повзе, не знає спину.
Ми, гетьмане, тепер одне крило,
Сини одної неньки України.

17.01.2024
Чернігів

Іван Самойлович, гетьман
(1672 р. – 1687 р.);

Лазар Баранович, єпископ, один із
засновників Чернігівського колегіуму;
Лизогуби, Полуботки, Борковські –
представники козацьких старшин,
допомагали гетьману І. Мазепі
(1687 р. – 1704 р.) розбудовувати
Чернігів.

Євген ПОСТУЛЬГА

Не можна ступити
ні кроку
Цієї тяжкої пори,
Лише яснovidці
й пророки –
Земля під ногами
горить.

Все бачать із переду й ззаду.
Натягують сіті густі:
То крові, то болю, то зради
На голови гупі, пусті.

Часи ж бо останні настали.
Вся нечисть звелась на диби,
А значить, звелась востаннє,
То ж Господи Боже – прийди!

07. 01. 2024

Твоїх овець розтягують вовки.
О, Боже Слави, Всесвіту і світу!
Присвоїли Твій спадок на віки
І в морок запроторили від світла.

Вони загризли пастирів Твоїх,
А їм своїх підсунули, аби ті
Закони попираючи і гріх,
Могли невинні душі погубити.

І кожний з них свою розкинув сіть,
Зловивши, садовити щоб на зашморг...
Допоки будеш, Господи, терпіть?
Чому не проливаєш гніву чашу?

16.01.2024
Прилуки